

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

A

**VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2009

Michal Petrus

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

A

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI

Partnerské vztahy a majetkové vypořádání

Autor: *Michal Petrus*

Vedoucí práce: *doc. JUDr. Jan Hejda, Ph.D.*

Studijní program: *B7507 Specializace v pedagogice*

Studijní obor: *Sociální pedagogika, specializace bezpečnostně právní*

Datum odevzdání : *20. března 2009*

Zadání bakalářské práce

Název práce:	Partnerské vztahy a majetkové vypořádání
Zadání práce:	Cílem bakalářské práce bude zaměřit se na problém majetkového vypořádání partnerů v případech, kdy se rozhodnou svůj partnerský vztah ukončit, upozornit na možná rizika a možnosti jejich předcházení ve srovnání s manželstvím. Budou popsána možná rizika majetkového vypořádání bez uzavřené dohody o společném majetku.
Jméno studenta:	Michal Petrus
Ročník:	2.
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Sociální pedagogika
Vedoucí práce:	doc. JUDr. Jan Hejda, Ph.D.
Katedra:	Společenských věd FM VŠE
Datum zadání:	24. července 2008
Termín odevzdání:	31. března 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma
» *Partnerské vztahy a majetkové vypořádání* «

jsem vypracoval samostatně.

Použitou literaturu a podkladové materiály
uvádím v příloženém seznamu literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím
se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou
ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou
v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

České Budějovice, březen 2009

podpis studenta

Anotace

Partnerské vztahy a majetkové vypořádání

Ve své bakalářské práci se chci zaměřit na partnerské vztahy a problém majetkového vypořádání v okamžiku jejich zániku, upozornit na možná rizika a způsoby jejich předcházení ve vzájemném porovnání s manželstvím.

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval

doc. JUDr. Janu Hejdovi, Ph.D.

za vstřícnost, konzultační činnost, cenné rady a náměty, které mi výrazně pomohly
při zpracování bakalářské práce.

OBSAH

OBSAH	7
ÚVOD	8
1 PARTNERSKÝCH VZTAHY, JEJICH VZNIK A HISTORIE	10
1.1 DĚLENÍ PARTNERSKÝCH VZTAHŮ	10
1.2 HISTORIE PARTNERSKÝCH VZTAHŮ	11
1.2.1 <i>Manželství</i>	11
1.2.2 <i>Nesezdaná soužití</i>	14
1.2.3 <i>Registrované partnerství</i>	15
1.2.4 <i>Registrované partnerství ve světě</i>	16
1.2.5 <i>Registrované partnerství v ČR</i>	18
1.3 PARTNERSKÉ VZTAHY A JEJICH VZNIK	19
1.3.1 <i>Manželství</i>	19
1.3.2 <i>Nesezdaná soužití</i>	20
1.3.3 <i>Registrované partnerství</i>	22
1.4 PRÁVA A POVINNOSTI VYPLÝVAJÍCÍ Z PARTNERSKÝCH VZTAHŮ	23
1.4.1 <i>Práva a povinnosti manželů</i>	23
1.4.2 <i>Práva a povinnosti druhá a družky</i>	25
1.4.3 <i>Práva a povinnosti rodičů</i>	25
1.4.4 <i>Práva a povinnosti registrovaných partnerů</i>	26
2 PARTNERSKÉ VZTAHY A JEJICH ZÁNİK	28
2.1 MANŽELSTVÍ	28
2.1.1 <i>Nesporný rozvod</i>	30
2.1.2 <i>Sporný rozvod</i>	32
2.2 NESEZDANÁ SOUŽITÍ	34
2.3 REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ	34
2.4 ZÁNİK PARTNERSKÉHO VZTAHU A VÝCHOVA DĚTÍ	35
2.4.1 <i>Střídavá péče</i>	36
2.4.2 <i>Registrované partnerství a výchova dětí</i>	38
2.5 PŘEDMĚT MAJETKOVÉHO VYPOŘÁDÁNÍ	38
2.5.1 <i>Manželství</i>	39
2.5.2 <i>Nesezdaná soužití a registrované partnerství</i>	41
3 OSTATNÍ VZTAHY	44
3.1 MANŽELSKÁ A PŘEDMANŽELSKÁ SMLOUVA	44
3.1.1 <i>Navrhovaná úprava evidence majetkových smluv</i>	47
3.2 PRÁVO NA INFORMACE O ZDRAVOTNÍM STAVU PARTNERŮ	48
3.3 SENIOŘI A MAJETEK, DĚDĚNÍ MEZI PARTNERY	49
ZÁVĚR	53
POUŽITÁ LITERATURA	57
KNIHY A ČASOPISY	57
ELEKTRONICKÉ ZDROJE	58
PŘÍLOHY	58

ÚVOD

Partnerské vztahy hrají v lidském životě velmi významnou roli. Přestože manželství je vnímáno jako základní prvek společnosti pro založení rodiny a jako sociální jednotka, která je nejdůležitějším prostředím pro výchovu dětí, počet uzavíraných manželství se v polistopadové době výrazně snížil a navíc je spojen s velmi vysokou mírou rozvodovosti. Jedním z důvodů, které výrazně snížily počet uzavíraných sňatků, je jistě i změna v myšlení mladých lidí s příchodem nového politického systému, který, na rozdíl od totalitního režimu, nenutí mladé lidi uzavírat sňatky do určitého věku v důsledku daňového zvýhodnění manželů. Otevřela se jim také velká škála nových možností pro cestování a studijní pobyty v zahraničí, které v minulosti nebyly prakticky možné, respektive byly dostupné pouze pro „spolehlivé“ a prověřené osoby z řad komunistických funkcionářů a jejich rodinné příslušníky. Stále častějším důvodem odkladu uzavírání manželství je také budování pracovní kariéry, a to především u žen, které v současném systému stále více zastávají manažerské funkce spojené s velmi dobrým platovým ohodnocením a přerušení pracovního růstu v důsledku založení rodiny pracovní postup ohrožuje. Tyto skutečnosti jsou asi nejvýraznějšími důvody, které mají za následek posun věkové hranice párů vstupujících do manželského života směrem nahoru a možnou příčinou toho, že u nás v posledních letech stoupá obliba nesezdaných soužití, která na rozdíl od manželských vztahů nejsou nijak právně upravena. Veřejnost se tak zjevně rozdělila na dva názorové tábory, kdy jedni upřednostňují a zastávají tradiční soužití v manželství s jasně definovanými pravidly a druhí upřednostňují nesezdaná soužití, která jsou často spojována s pocitem relativní svobody a nevázanosti. Na první pohled se může zdát, že není důležité, v jakém vztahu chceme žít a jaký tedy zvolíme, zda manželství či nesezdaný vztah. V jistém smyslu je to jistě pravda, protože citový vztah není vázán na institut manželství, jeho podstatou je pouze vztah jako takový a pokud nastane situace, kdy se jeden z partnerů rozhodne vztah ukončit, ani uzavřené manželství rozchodu nezabrání.

Podstatné je však to, co nastane v okamžiku rozvodu manželů, případně rozchodu nesezdaného páru, protože na tento okamžik se váže i nutné vypořádání dalších vztahů vyplývajících z jejich vzájemného soužití, nad nimiž až do té doby nepřemýšleli. Tím mám

na mysli především majetkové vypořádání, případně úpravu týkající se poměrů nezletilých dětí na dobu po rozvodu manželů či rozchodu partnerů. Zatímco v případě úpravy poměrů nezletilých dětí není vůbec podstatné, zda se jedná o manžele nebo partnery, v tomto případě jsou oba vnímáni pouze jako rodiče ve vztahu k nezletilým dětem, u majetkového vypořádání je situace zásadně odlišná.

Tyto skutečnosti mne ovlivnily v rozhodování při volbě tématu bakalářské práce, a také přesvědčení o tom, že problematika partnerských vztahů a majetkového vypořádání se týká nebo v budoucnu bude týkat prakticky každého z nás. Díky stále větší oblibě soužití takzvaně „na hromádce“ si mnozí možná neuvědomují nebo spíše podceňují možná rizika spojená s upřednostněním nesezdaného vztahu před uzavřením manželství.

Touto prací bych chtěl poukázat na základní rozdíly v pravidlech mezi uzavíranými manželstvími, registrovaným partnerstvím a nesezdanými vztahy, vymezit práva a povinnosti v partnerských vztazích, pravidla a podmínky nabývání vlastnického práva k pořízovaným movitým věcem a nemovitostem ze zákona a možnosti smluvních dohod za účelem stanovení podmínek a okamžiku nabývání majetku v období trvání partnerských vztahů a důsledky zániku vztahu, se kterým je otázka majetkového vypořádání spojena. Se zánikem partnerského vztahu souvisí v mnoha případech také otázka, který z rodičů bude po rozpadu jejich vztahu nadále vychovávat jejich společné dítě, respektive komu bude soudem svěřeno, pokud se jako rodiče na výchově nezletilého dítěte sami nedohodnou.

Ochrana majetku nabytého manžely v případě zániku jejich vztahu je zřejmá a je řešena institutem společného jmění manželů. V ostatních partnerských vztazích je naopak nutná především osobní iniciativa ve smyslu uzavření písemné smlouvy s jasně definovanými podmínkami a vymezenými pravidly v oblasti zajištění a ochrany majetku každého z partnerů tak, aby v budoucnu nedošlo k částečnému nebo úplnému popření vlastnického práva k nabytým věcem nebo nemovitostem. Forma nesezdaného soužití má a v budoucnu stále bude mít svoje zastánce, kteří budou tento způsob soužití obhajovat, a také odpůrce, kteří budou vždy preferovat manželství jako svazek s dlouhou historickou tradicí, která je možná větší zárukou dlouhodobosti takového vztahu, i když současný stav tomu příliš nenasvědčuje.

1 PARTNERSKÝCH VZTAHY, JEJICH VZNIK A HISTORIE

Obecně lze říci, že rozhodnutí pro soužití v partnerském vztahu znamená především omezení rozhodovacího práva a samostatného vystupování. Podstatou partnerského soužití je společné rozhodování, hledání kompromisů a přizpůsobování jeden druhému.

1.1 *Dělení partnerských vztahů*

Pro potřebu a zaměření této práce můžeme definovat partnerské vztahy jako vztah mezi dvěma lidmi opačného nebo stejného pohlaví, kteří se rozhodli spolu trvale žít ve společné domácnosti, podílet se společně na nákladech a výdajích s ní spojených.

Za tímto účelem lze rozdělit partnerské vztahy do tří skupin:

1. manželství
2. nesezdaná soužití (druh a družka)
3. registrovaná partnerství – trvalá společenství osob stejného pohlaví

Manželství jako forma partnerského soužití má již dlouhodobou tradici, která během své existence doznala mnoha změn a dnes je z hlediska zaručení ochrany práv a povinností manželů díky právní úpravě nejbezpečnější formou partnerského vztahu. Základní právní normou upravující manželství je zákon o rodině. Majetkové vztahy mezi manžely pak obsahuje občanský zákoník, „*který upravuje vlastnická práva manželů k majetku získanému za trvání manželství, stejně jako k závazkům v této době vzniklým, což je definováno jako společné jmění manželů*“.¹

Výrazného pokroku v oblasti ochrany práv a povinností se dočkaly i osoby stejného pohlaví. Po dlouhých téměř osmi letech od předložení prvního návrhu zákona o registrovaném partnerství osob téhož pohlaví předloženého poslanecké sněmovně 17. prosince 1997 a bouřlivých diskusích vstoupil v platnost zákon o registrovaném partnerství k 1. červenci 2006 díky přehlasování veta pana prezidenta. Jejich práva a povinnosti však nejsou upraveny v takovém rozsahu jako v případě manželství.

¹ Francová, M., Dvořáková Závodská, J.: *Rozvody, rozchody a zánik partnerství*. První vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 1

Nejsložitější a zřejmě také nejproblémovější vztahy z hlediska ochrany práv a povinností jsou nesezdaná soužití, ve kterých se oba musí spoléhat pouze na obecně závazné právní předpisy a stejně je tomu i v případě společného majetku jeho ochrany.

1.2 *Historie partnerských vztahů*

Člověk je společenský tvor a již v dávných dobách se lidé sdružovali, žili v různých společenstvích s různými pravidly, muži i ženy plnily svou rodovou, později rodinnou a společenskou funkci. Přestože se nejednalo o partnerské vztahy, jak je vnímáme dnes, jejich význam je z vývojového hlediska je pro současnou společnost nepochybný a spočívá především ve vzájemné podpoře obou partnerů, budování společného domova a samozřejmě založení rodiny a s ní spojenou výchovou dětí. Nezanedbatelnou úlohu zde hraje i možnost poučit se z chyb, kterých se v minulosti dopouštěly různé instituce či politický systém ve snaze určovat a rozhodovat o podmínkách a možnostech uzavření manželství mezi mužem a ženou jako jedinou uznávanou formou partnerského vztahu. Soužití muže a ženy bez uzavřeného manželství nemělo téměř žádnou podporu a uznání, natož pak soužití dvou osob stejného pohlaví. Přesto není pochyb o tom, že takováto soužití existovala. V případě soužití osob stejného pohlaví pak v ještě větší anonymitě.

1.2.1 *Manželství*

K vývoji lidstva neodmyslitelně patří nejen vývoj lidského myšlení a chování, ale rovněž společenské zvyky a pravidla. Společně s těmito změnami se nepochybně mění i pohled na manželské, resp. partnerské soužití jako takové.

Zprvu bylo manželství chápáno jako životní stav, ale přibližně v polovině 12. století se vnímání manželství posunulo směrem k jeho chápání jako určité smlouvy mezi mužem a ženou a církví byla stanovena zásada založená na souhlasu obou stran. V našich zemích, v době před tzv. Tridentským koncilem (1845 – 1563), probíhaly sňatky často v domácím prostředí pouze v okruhu rodinných příslušníků, bez přítomnosti kněze a stačilo složit manželský slib pouze před svědky. Církevní požehnání mohlo následovat až po svatební noci. Běžně však byly sňatky spojené s náboženskými obřady a za přítomnosti kněze. Bylo možné

se též nejdříve zasnoubit a až později žít jako manželé. Až na zasedání Tridentského koncilu byla přijata určitá forma, jakou má být manželství uzavíráno, tedy souhlasem obou snoubenců za přítomnosti faráře a dvou svědků ve farním kostele. Nad uzavíranými sňatky a manželstvím měla církev z historického hlediska po dlouhou dobu tak silný vliv, že se dá hovořit až o téměř autoritativním postavení. Přestože náboženství a víra zůstaly důležitou součástí v manželském životě, vliv církve slábl v důsledku stále sílícího tlaku v prosazování volby uzavřít i civilní sňatek bez nutné účasti církevních představitelů. V našich zemích byl v roce 1868 nejprve povolen takzvaný nouzový civilní sňatek pro osoby, které nemohly uzavřít manželství podle kanonického práva a od roku 1870 byl povolen a zaveden civilní sňatek pro osoby, které se nehlásily k žádné státem uznávané církvi.

Ještě v předválečném období na počátku 20. století byly rodiny zakládány teprve tehdy, když bylo mužovo profesionální uplatnění na takové úrovni, aby mohl existenčně zabezpečit svou ženu i dítě, protože muž byl vnímán jako hlavní živitel rodiny. Uplatnění žen, možnosti jejich vzdělání a pracovní kariéra byly výrazně omezeny. Ve většině případů proto pracovaly na místech méně náročných profesí nebo jako námezdné síly. Pokud se narodilo dítě neprovdané ženě, zostudilo to celou rodinu a často byla taková žena odsouzena k životu na okraji společnosti bez možnosti získat slušnou práci, pokud vůbec nějakou, za neustálého projevu pohrdání a opovrhování okolím a tehdejší společností. Manželství mezi mužem a ženou byla uzavírána především s ohledem na jejich sociální původ a majetkové poměry rodiny. V neposlední řadě na věno, které bylo určeno pro každého z budoucích manželů. Nepsaným společenským pravidlem a zvyklostí se stala podmínka, aby manželství uzavřeli muž a žena se stejným nebo ne příliš odlišným sociálním původem a s obdobným majetkovým zajištěním v podobě vkladu ženicha nebo věna nevěsty jako počáteční investice do manželství poskytnutá od jejich rodičů. Nezřídka svým dětem určovali partnery rodiče, kteří postavili své děti před hotovou věc, když jim oznámili, kdo bude jejich budoucí manžel nebo manželka. Pokud se syn nebo dcera rodičům vzepřeli, znamenalo to dobrovolné zřeknutí se majetku anebo vydědění. Po druhé světové válce a v období totalitního režimu se situace výrazným způsobem změnila. Lidé si „díky“ znárodnění soukromého majetku byli v podstatě „rovni“, zaniklo soukromé vlastnictví a soukromé podnikání, všechn znárodněný majetek

se stal majetkem státu. Dělení lidí dle sociálního původu do té doby uplatňované, bylo režimem potlačeno a společnost přestala být tak různorodá jako doposud. Od pádu totality v roce 1989 se v tomto ohledu změnilo mnoho věcí. Muž a žena mohou uzavírat sňatky nejen v místech tomu určených, ale v podstatě kdekoli.

Zásadní změnu v této oblasti znamenal až v minulém století vydaný zákon č. 320/1919 Sb., označovaný jako takzvaný „manželský zákon“, který sjednotil manželské právo a zavedl fakultativní civilní sňatek a možnost rozluky z taxativně uvedených důvodů jako právní cestu ke zrušení manželství za života manželů s právními následky. Manželství nemohlo zaniknout bez souhlasu nevinného. K platnému uzavření manželství byla vyžadována též způsobilost všech osob uzavírajících manželství. Za nezpůsobilé se považovaly osoby zbavené svéprávnosti, osoby slabomyslné, impotentní a mladší 14 let. Překážkou uzavření manželství byly specifické situace, jako trvání jiného manželství jednoho ze snoubenců, příbuzenství v přímé linii a pobočné linii až do čtvrtého stupně. Neplatnost způsoboval také souhlas z důvodu strachu, souhlas unesenou osobou, omyl v osobě snoubence a omyl pokud jde o tvrzení, že snoubenka není těhotná. Naopak způsobilost k uzavření manželství byla naplněna neexistencí překážek stanovených zákonem.

Po druhé světové válce, se změnou politického systému, byl vydán zákon č. 265/1949 Sb., o rodinném právu, který zavedl obligatorní, tedy povinný civilní sňatek. Další normou upravující vznik manželství je zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, který byl v následujících letech několikrát novelizován. Po rozpadu komunistického režimu, odpůrce uzavírání církevních sňatků, byla zákonem č. 234/1992 Sb. zrušena výlučnost občanského sňatku a povoleny také fakultativní církevní sňatky, jak tomu bylo před rokem 1950, a snoubenci si mohou zvolit při splnění všech ostatních zákonných požadavků, zda uzavřou občanský sňatek formou prohlášení o uzavření manželství před starostou (primátorem) nebo pověřeným členem obecního (městského) zastupitelstva matričního úřadu nebo církevní sňatek prohlášením o uzavření manželství před příslušným orgánem církve, a to před osobou pověřenou oprávněnou církví nebo náboženskou společností. Základním rozdílem mezi občanským a církevním sňatkem je, že církevní sňatek lze uzavřít až na základě osvědčení vydaném

příslušným matričním úřadem, které potvrzuje, že snoubenci splňují všechny zákonem stanovené podmínky pro uzavření manželství.

1.2.2 *Nesezdaná soužití*

Soužití muže a ženy v nesezdaném svazku existovala a byla určitým způsobem řešena již v dobách středověku. Muž a žena, kteří se rozhodli spolu žít bez jakéhokoli obřadu a manželského slibu, byli po určité době okolím vnímáni jako manželé a po určitém čase byl jejich vztah uznán jako manželství. V zásadě byly takové páry nepřímo nuceny nakonec přijmout aspoň postavení manželů, přestože sňatek neuzavřely.

Na druhou stranu, především v dobách církevního vlivu, byly nesezdané páry v nevýhodě oproti manželskému soužití, a to především v oblasti postavení dětí, které z takových vztahů vzešly. Jak jsem již uvedl výše, manželství bylo vždy chápáno jako základní předpoklad dobře fungující rodiny jako prostředí pro řádnou výchovu dětí a společnost to tak i vnímala. Z toho důvodu děti z nesezdaných vztahů neměly takové možnosti uplatnění ve svém životě, a byly vždy podřazovány vůči dětem z manželských rodin.

Pokud se posuneme do období minulého století, jistou oblibu si vztah druha a družky získal již v dobách totalitního režimu, kdy již nebyl v takové míře odsuzován jako v předchozích dobách a stal prakticky přirozenou součástí veřejného života.

V polistopadové době si získávají partnerské vztahy v podobě nesezdaných párů poměrně velkou oblibu a rok od roku jich stále přibývá. Důvodů, pro které lidé volí nesezdané soužití namísto uzavření manželství, je jistě mnoho a netýká se pouze mladých párů, ale také lidí středního věku a starších. Především pak těch, kteří již alespoň jednou manželský život okusili a nechtějí znovu procházet rozvodovým řízením, pokud by se i jejich další manželství rozpadlo. Podle mého názoru to do jisté míry souvisí i s jakousi nedůvěrou v sílu manželství, které je obecně vnímáno jako důležitý krok v životě každého člověka a který by si každý měl dobře zvážit. Měl by proto zaručovat větší jistotu trvalého vztahu právě díky důkladnému uvážení a vědomí si důležitosti tohoto rozhodnutí.

Nemalý počet je i těch, kteří uzavřením sňatku nechtějí přijít o vyplácenou dávku v podobě vdovského nebo vdoveckého důchodu. Mladí lidé svoji volbu často odůvodňují tvrzením, že mají výhodnější podmínky pro pobírání sociálních dávek. Ve skutečnosti žádná taková dávka, která by zvýhodňovala nesezdané páry pečující o nezletilé dítě nebo naopak manžele s nezletilým dítětem, neexistuje. Jedná se spíš o případy, kdy dochází k zneužívání sociálních dávek právě formou předstírané osamělosti (např. svobodná matka), přestože ve společné domácnosti nežijí sami, ale s partnerem. Toto se děje především ve velkých městech, kde je v tomto směru jasná anonymita, ale tento postup není legální. Problém je existenci takového vztahu prokázat.

Další takovou skupinou lidí jsou ti, kteří volí nesezdané soužití na základě prostého odůvodnění, že pro svůj vztah nepotřebují žádný doklad a mají představy o ideálním a bezproblémovém vztahu na celý život, i když v nesezdaném. Jisté je, že ne každý je schopen v danou chvíli posoudit, zda jeho volba je ta správná. Někteří považují manželství za přežitek a zbytečný zásah do jejich soukromí, někteří si chtějí ponechat určitou volnost a relativní svobodu, i když jde v podstatě jen o pocit, který nezbavuje ani jednoho z partnerů odpovědnosti, především potom v těch případech, kdy se rozhodnou založit rodinu.

Pokud bychom měli určit, kdo volí tuto formu soužití častěji, zda muži nebo ženy, tak „psychologové v rámci svých výzkumů dospěli k závěru, že ve většině případů nechce do manželství vstoupit muž, který je na tom často ekonomicky lépe než žena. Dle výzkumu Sociologického ústavu akademie věd typická svobodná matka je mladší, s nižším vzděláním a často pochází ze sociálně problematického regionu“.²

1.2.3 **Registrované partnerství**

Partnerské vztahy osob stejného pohlaví podle Gay iniciativy v ČR, která u nás působila v letech 2001 – 2006, lze rozdělit do tří základních skupin:

- „**manželství** - práva, odpovědnosti a právní uznání stejnopohlavních párů jsou stejné jako heterosexuálních párů

² Francová, M., Dvořáková Závodská, J.: *Rozvody, rozchody a zánik partnerství*. První vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 111

- **registrované partnerství nebo registrované spolumžití** – partneři mají specifická, vyjmenovaná práva, odpovědnosti a právní uznání, tato práva mohou být podobná nebo téměř identická těm, které mají heterosexuální páry
- **neregistrované spolumžití** – práva povinnosti automaticky vzniknou po určité době spolumžití“³

1.2.4 **Registrované partnerství ve světě**

Pokud bychom se podívali historii a vývoj týkající se přijetí nějaké úpravy svazků osob stejného pohlaví ve světě, jeho historie též nesahá do vzdálené minulosti. Vzhledem k tomu, že problém homosexuality a volání po zákonné úpravě jejich vztahů, především z důvodu požadavku zajištění ochrany jejich práv jak je tomu v případě manželství, se rozšířilo prakticky po celém světě, přibývají také země, které přijaly a schválily různé zákonné úpravy těchto vztahů.

V Evropě a současně jako první země na světě, která uzákonila institut registrovaného partnerství pro homosexuální páry, se stalo Dánsko v roce 1988. „*Homosexuální páry tak byly ve všech ohledech postaveny na roveň heterosexuálním partnerům s výjimkou práva na adopci dítěte a pravidel umělého oplodnění*“.⁴ Vývoj tohoto institutu v rámci Evropy je zřejmý z níže uvedeného přehledu.⁵ Některé státy jsou v této oblasti ještě dále a povolují též možnost umělého oplodnění pro páry lesbických žen, například ve Švédsku od roku 2005.⁶

Na rozdíl od zemí, které přijaly zákonnou úpravu týkající se homosexuálních vztahů, existují také země, pro které jsou takové vztahy nepřijatelné a tvrdě je postihují. Jedná se především o země afrického kontinentu jako je například Kamerun, Nigérie a Uganda, kde těmto lidem hrozí za homosexualitu vězení. V Nigérii dokonce některé státy přijaly islámské právo šaría jako svůj právní systém, které postihuje homosexualitu trestem smrti ukamenováním. Jedinou zemí afrického kontinentu, která schválením zákona o občanském

³ GAY.INICIATIVA.CZ [online]. Dostupné z: <http://www.iniciativa.cz/www/index.php?page=clanek&id=374>

⁴ GAY.INICIATIVA.CZ [online]. Dostupné z: <http://www.iniciativa.cz/www/index.php?page=clanek&id=1456>

⁵ srv. GAY.INICIATIVA.CZ [online].

Dostupné z: <http://www.iniciativa.cz/www/index.php/index.php?page=clanek&id=374>

⁶ srv. Diskriminace.cz [online]. Dostupné z: <http://www.diskriminace.cz/gll-dokumenty/2006-03-14-svet.phtml>

svazku v roce 2006 umožňuje uzavřít manželství nebo občanský svazek osobám stejného pohlaví, je Jihoafrická republika.

V Evropě je schválení registrovaného partnerství dlouhodobým problémem a bouřlivě diskutovanou problematikou především u našich sousedů v Polsku, silně katolické zemi, kde homosexualita zatím nenašla pochopení u větší části tamní veřejnosti.

ZEMĚ	ROK PŘIJETÍ REGISTROVANÉHO PARTNERSTVÍ <i>(NEBO JINÉ FORMY SOUŽITÍ OSOB STEJNÉHO POHLAVÍ)</i>
Dánsko	1989
Norsko	1993
Švédsko	1995
Grónsko	1996
Island	1996
Maďarsko	1996 – neregistrované spolužití
Nizozemí	1998; 2001 - manželství
Francie	1999
Belgie	2000; 2003 manželství
Portugalsko	2001 – neregistrované spolužití
Německo	2001
Finsko	2002
Chorvatsko	2003 – neregistrované spolužití
Rakousko	2003 – neregistrované spolužití
Lucembursko	2004
Nový Zéland	2005
Slovinsko	2005
Španělsko	2005 – manželství
Andorra	2005 – registrované spolužití

Velká Británie	neregistrované spolužití
Česká republika	2006
Izrael	2006
Itálie	2006
Švýcarsko	2007; 2002 – 2006 pouze v kantonu Zürich

1.2.5 *Registrované partnerství v ČR*

O partnerských vztazích osob stejného pohlaví se asi nedá v případě České republiky hovořit z hlediska historického, ale spíše z pohledu posledního desetiletí, přestože není pochyb o tom, že problém této sexuální orientace existuje již velmi dlouho a podle mého názoru tak dlouho, jako lidstvo samo. Pouze tuto „odchylku“ v sexuální orientaci lidé nedokázali dříve nijak rozpoznat či pojmenovat a nebylo ji možné ani přiznat svému okolí. Ohledně poznatků a zkušeností s negativním přístupem společnosti k lidem se stejnou sexuální orientací se nemusíme vracet do vzdálené minulosti, ale takový přístup velké části veřejnosti je silně patrný i dnes. Největší problém, který já osobně spatřuji na cestě k pozitivnímu přijetí homosexuální orientace a jejich registrovanému partnerství ze strany většinové společnosti, spočívá v obecně rozšířených předsudcích o těchto lidech a konečně i tabuizování homosexuality v minulosti. Není potom divu, že takoví lidé svoji orientaci před svým okolím tajili, někteří možná tají dosud, a snažili se i přes svůj velký vnitřní odpor navazovat vztahy s osobami opačného pohlaví, případně i uzavírat manželství, která paradoxně fungovala po všech stránkách naprosto přirozeně, aniž by druhý z manželů pojal nějaké podezření ohledně homosexuální orientace manžela. Je také mnoho případů, kdy z takových manželství vzešly děti, které i řádně vychovali.

O homosexuálních párech se v České republice začalo ve větší míře veřejně hovořit až po pádu totalitního režimu. Přibývalo těch, kteří si dodali odvalu a veřejně se přihlásili ke své homosexuální orientaci, a to i z řad známých osobností. Myslím si, že právě oni pozitivně přispěli k veřejné diskuzi o těchto lidech, o tom, jak byli prakticky nuceni svou

orientaci tajit před veřejností a vydali se na složitou cestu za dosažením jistého respektu, pochopení a především tolerance ze strany majoritní většiny.

U nás byla první snaha o zapracování několika paragrafových ustanovení týkajících se homosexuálních vztahů již v roce 1992 – 1993 v souvislosti s přípravou novely občanského zákoníku. Nakonec však byly zamítnuty. První ucelený návrh zákona o registrovaném partnerství byl předložen až v roce 1998. Tento okamžik můžeme označit jako počátek skutečného prosazování zákonné úpravy týkající se soužití osob stejného pohlaví. Od tohoto prvního předložení návrhu zákona byly v následujících letech předkládány nové návrhy až do roku 2006, kdy byl zákon o registrovaném partnerství schválen.

1.3 Partnerské vztahy a jejich vznik

Obecně lze říci, že partnerské vztahy vznikají společným a svobodným rozhodnutím muže a ženy, respektive osob stejného pohlaví, za splnění určitých podmínek, které jsou rozdílné v závislosti na typu partnerského vztahu.

1.3.1 Manželství

*„Manželství je trvalé společenství muže a ženy založené zákonem stanoveným způsobem a uzavírá se svobodným a úplným souhlasným prohlášením muže a ženy o tom, že spolu vstupují do manželství učiněným před obecním úřadem pověřeným vést matriky, popřípadě úřadem, který plní jeho funkci nebo před orgánem církve nebo náboženské společnosti, oprávněné k tomu zvláštním předpisem“.*⁷ Prohlášení musí být učiněno veřejně a slavnostně v přítomnosti dvou svědků. Z výše uvedené citace zákona o rodině tedy vyplývá, že u nás jsou legitimní dva způsoby uzavření manželství, a to:

- občanský sňatek
- církevní sňatek

Podmínky pro uzavření manželství stanovené zákonem o rodině, musí být splněny a platí i v případě volby církevního sňatku. Ten je oproti občanskému sňatku administrativně

⁷ Zákon č. 94/1963 Sb. o rodině

ztížen tím, že snoubenci musí nejdříve požádat obecní úřad pověřený vést matriky o vydání osvědčení, že splňují zákonem stanovené podmínky pro uzavření manželství. Toto osvědčení má platnost po dobu tří měsíců a snoubenci jsou povinni jej předložit oddávajícímu. Církevní orgán pak musí doručit protokol o uzavření manželství příslušnému matričnímu úřadu dle zákona o rodině.

Zákon o rodině dále upravuje i možnost uzavřít manželství ve zvláštních situacích:

- uzavření manželství v cizině
- je-li život jednoho ze snoubenců ohrožen
- zastoupení jednoho ze snoubenců

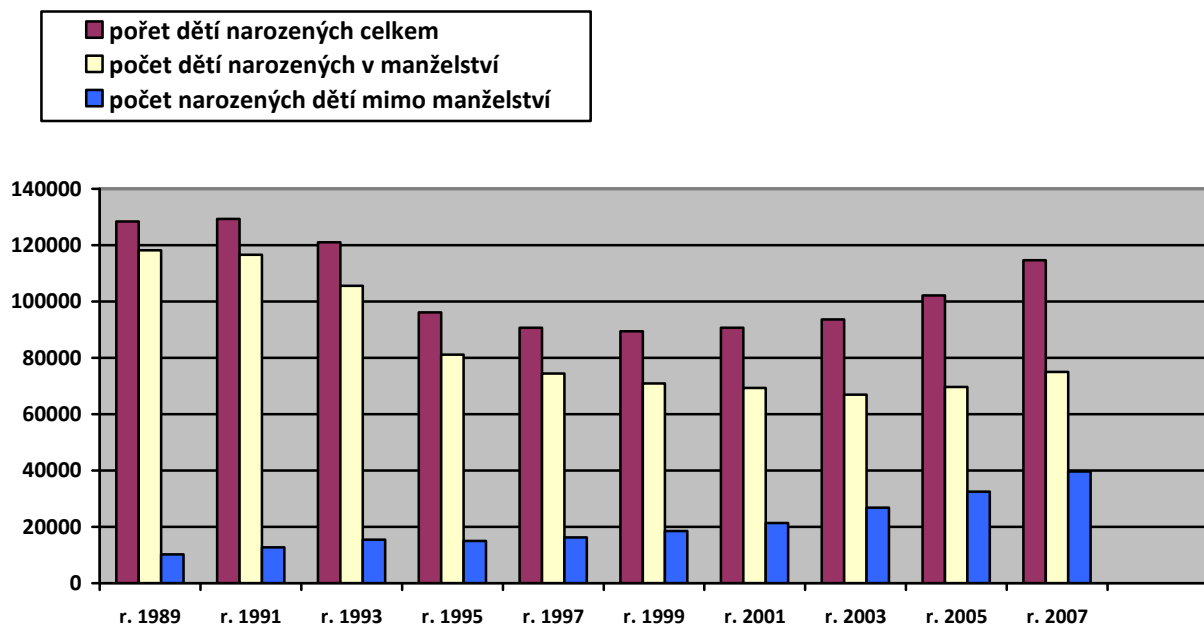
1.3.2 *Nesezdaná soužití*

Partnerské soužití muže a ženy v nesezdaném vztahu u nás není právně upraveno, přestože takových soužití je v současné době mnoho a stále jich přibývá. Už z tohoto důvodu by si, podle mého názoru, pozornost v tomto smyslu jistě zasloužily. Argumentem proti takové úpravě snad může být význam manželství z hlediska historického i společenského a funkce rodiny jako základního a ideálního prostředí pro výchovu dětí. Z tohoto důvodu je i rodinné právo stále upravováno a zdokonalováno tak, aby vyhovovalo svým obsahem vyvíjející se společnosti a chránilo obě strany vstupující do manželství. Pro vytvoření právní úpravy obsahující problematiku nesezdaných vztahů zase hovoří jejich počty.

Pro skutečnost, že nesezdaná soužití si získávají u lidí stále větší oblibu, svědčí i fakt, že se zvyšuje počet narozených dětí mimo manželství. S využitím údajů Českého statistického úřadu⁸ lze z grafu vyčíst jejich výrazně stoupající tendenci v období po pádu totalitního režimu v roce 1989, kdy počet 10 208 takto narozených dětí.

⁸ srv. Český statistický úřad/ČSÚ [online].

Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/publ/4019-08-2007>

Ohledně vzniku partnerského vztahu druha a družky lze jednoduše říci, že je dán prostým rozhodnutím muže a ženy žít společně. Proto, abychom mohli hovořit o partnerském vztahu, podmínil bych ho současným splněním dvou podmínek:

- sdílení společné domácnosti
- minimální jednoletá délka trvání vztahu

Pojem společné domácnosti je vymezen občanským zákoníkem tak, že „domácnost tvoří fyzické osoby, které spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby“.⁹ Posouzení soužití ve společné domácnosti není vázáno na trvalý nebo přechodný pobyt partnerů na dané adrese, ale spočívá skutečně pouze na společném vedení a podílení na nákladech.

Důvodem, proč jsem zde uvedl podmínky pro označení partnerského vztahu, jsou takové vztahy, kdy se muž a žena pouze navštěvují, a přitom žijí každý odděleně ve své vlastní domácnosti. Takové vztahy nepovažuji, s ohledem na zaměření bakalářské práce, v tomto smyslu jako partnerské vztahy, protože mají spíše charakter jakéhosi přátelství. Tím samozřejmě nelze popírat skutečnost, že se v jejich případě jedná o vztah citový, který je jistě

⁹ § 115 zákona č. 40/1964 Sb. občanský zákoník

nezpochybnitelný, ale domnívám se, že ve většině takových případů do vztahu nevstupuje společné pořizování majetku, ať movitého či nemovitého právě díky oddělenému bydlení. Tento okamžik nastává až ve chvíli, kdy se rozhodnou spolu fakticky žít a společně se podílet na vytváření společného bydlení a s tím spojených společných investic, které je logicky spojeno s určitou délkou trvání vztahu.

1.3.3 *Registrované partnerství*

Samostatnou a z hlediska jejího pochopení nejsložitější kapitolu partnerských vztahů tvoří registrované partnerství osob stejného pohlaví. Do roku 1989 bylo u nás toto téma tabu, přestože mezi veřejností existovalo obecné povědomí o lidech se sexuální orientací k osobám stejného pohlaví, tedy homosexuálů. Objektivně nebylo možné zjistit počet občanů, kterých se tento „problém“ týká, protože mnozí svou sexuální orientaci před svým okolím tajili, dokonce i před těmi nejbližšími z důvodu utajení jejich sexuální orientace a snad i kvůli sobě samým uzavírali sňatky s osobami opačného pohlaví a dokonce byli i matkami a otci svých dětí. Po pádu komunistického režimu se toto velmi citlivé téma začalo pomal otevírat, veřejně o něm mluvit a odstraňovat některé předsudky a mýty. K osvětě a k pochopení lidí s homosexuální orientací pomohlo i veřejné přiznání několika známých osob z řad umělců, sportovců či jinak veřejně známých osobností a dále pak také diskusní pořady v médiích.

*„Dnem 1. července 2006 nabyl účinnosti zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném manželství a o změně některých souvisejících zákonů, kterým byl do našeho právního řádu zaveden moderní institut registrovaného partnerství, jenž zákonem zrovnopравňuje trvalé soužití dvou dospělých osob stejného pohlaví“.*¹⁰ Tento zákon stanoví, že registrované partnerství je trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví, které vzniklo zákonem stanoveným způsobem a partnerem je osoba, která uzavřela partnerství.

*„Partnerství vzniká projevem vůle dvou osob stejného pohlaví činěným formou souhlasného svobodného a úplného prohlášení těchto osob o tom, že spolu vstupují do partnerství“.*¹¹ Toto prohlášení musí být učiněno osobně a zásadně před matričním

¹⁰ Francová, M., Dvořáková Závodská, J.: *Rozvody, rozchody a zánik partnerství*. První vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 120

¹¹ § 2 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů

úřadem v kraji, který je místně příslušný k přijetí prohlášení podle trvalého pobytu alespoň jedné osoby vstupující do partnerství.

Vstoupit do partnerství může každý, komu to nezakazuje zákon. Za důležité považuji zmínit podmínku, která musí být splněna odlišně od uzavření manželství a tou je skutečnost, že alespoň jedna osoba je státním občanem České republiky. Do partnerství dále nemohou vstoupit sourozenci a osoby navzájem příbuzné v přímé linii, osoby mladší 18 let, osoby nezpůsobilé k právním úkonům nebo osoby, které už dříve uzavřely manželství nebo vstoupily do partnerství, případně do obdobného svazku osob stejného pohlaví v zahraničí a manželství nebo partnerství anebo obdobný svazek trvá.

V České republice uzavřelo od 1. července, kdy nabyl účinnosti očekávaný zákon o registrovaném partnerství, přes 570 párů. Nejvíce jich bylo uzavřeno v Praze a naopak nejméně na Vysočině a v Zlínském kraji.¹²

1.4 *Práva a povinnosti vyplývající z partnerských vztahů*

Práva a povinnosti v partnerských vztazích můžeme označit jako soubor lidského chování a jednání, jehož účelem je zaručit dobré vztahy mezi partnery a vytvořit ideální prostředí pro společné žití nejen jich samotných, ale také jejich děti.

1.4.1 *Práva a povinnosti manželů*

Práva a povinnosti manželů lze rozlišit podle toho, jestli mají osobní nebo majetkový charakter a z tohoto hlediska se člení na:

1. „základní práva a povinnosti osobního charakteru
2. další práva a povinnosti osobně – majetkového charakteru
3. práva a povinnosti majetkového charakteru“¹³

¹² srv. 004.CZ - Registrované partnerství stále častěji připomíná svatební obřad [online]. [cit. 26.06.2008]. Dostupné z: <http://www.004.cz/view.php?cislocclanku=2008062601-RP-pocty>

¹³ Radvanová, S., Zuklíková, M.: *Kurz občanského práva*. První vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 40

ad 1) Zákon o rodině stanoví, že v manželství mají muž i žena stejná práva a stejné povinnosti. Tím je myšleno, že ani jeden z manželů nemá větší práva než druhý a v manželském vztahu jsou si oba rovni. „Jsou povinni žít spolu, být si věrni, vzájemně respektovat svoji důstojnost, pomáhat si, společně pečovat o děti a vytvářet zdravé rodinné prostředí“.¹⁴

ad 2) „Oba manželé mají vůči sobě navzájem, ale i vůči případným dalším členům rodiny, povinnost pečovat o uspokojování potřeb rodiny“.¹⁵ Rozhodují společně o záležitostech týkajících se rodiny, ale mohou se také vzájemně zastupovat při obstarávání běžných záležitostí rodiny a takové jednání „zavazuje oba manžele společně a nerozdílně“.¹⁶ Jinými slovy to znamená, že není vždy nutná přítomnost obou manželů v takových záležitostech, ale odpovědnost za taková jednání je na obou manželích a pohlíží se na ně jako by jednali oba společně. Rozhodováním v běžných záležitostech se rozumí například každodenní obstarávání chodu rodiny, jako jsou nákupy, úhrady poplatků spojených s náklady společné domácnosti atd.

Výjimkou jsou pouze případy, kdy „jiné osobě bylo známo, že druhý manžel tyto účinky proti ní výslovně vyloučil“.¹⁷ Takové jednání jednoho z manželů pak nelze pokládat za projev vůle obou. Stanovit určitou hranici mezi běžnou a podstatnou záležitostí, kdy již musí vyslovit svůj souhlas oba manželé, není možné a je hodně individuální. Důvodem jsou především různé majetkové poměry a možnosti manželů, kdy pro některé může být podstatným vydáním částka ve výši několika tisíc korun, kdežto v případě jiných manželů by takovým vydáním byla platba několikanásobně vyšší, třeba i v řádech desetitisíců korun. Dalšími hledisky jsou pravidelnost a obvyklost (např. poplatky za služby, které mohou být i v řádech tisíců korun, ale přesto se jedná o běžnou záležitost) nebo výjimečnost, což lze ale posoudit až podle konkrétní situace.

¹⁴ § 18 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině

¹⁵ Radvanová, S., Zuklíková, M.: *Kurz občanského práva*. První vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 41

¹⁶ § 21 odst. 2 zákona č. 94/1963 Sb. o rodině

¹⁷ § 21 odst. 3 zákona č. 94/1963 Sb. o rodině

ad 3) Práva a povinnostmi majetkového charakteru se rozumí nabývání majetku do společného jmění manželů.

1.4.2 *Práva a povinnosti druha a družky*

Jak jsem uvedl již v předchozí části, nesezdaná soužití u nás nejsou právními předpisy nijak řešeny. Z toho tedy vyplývá, že nejsou upraveny ani jejich vzájemná práva a povinnosti. Přesto si myslím, že jsou obdobná jako v případě manželství. Pokud vezmeme v úvahu a připustíme, že takový vztah plní stejnou úlohu jako manželství, a podle mého názoru tomu tak ve většině případů je, práva a povinnosti z pohledu společenského platí v jejich vztahu shodně jako tomu je v případě manželů.

Jedná se však především o práva a povinnosti osobního charakteru, která jednak vychází obecně ze společenských zvyklostí a uznávaných norem slušného chování, ale práva každého člověka jsou pak především chráněna Ústavou České republiky a Listinou základních práv a svobod, jako je například rovnost mezi mužem a ženou nebo vzájemné respektování důstojnosti člověka, které jsou zakotveny i v zákoně o rodině upravující manželství. Pravdou je, že ochranu těchto práv nelze nijak kontrolovat, ale tento problém se netýká pouze nesezdaných párů, nýbrž ovládá jakékoli vztahy mezi lidmi a je velmi těžké ho včas odhalit, pokud vůbec. Asi nejrozšířenější latentní formou porušování práv je domácí násilí, které je před okolím skryto a děje se za zavřenými dveřmi. K tomu „přispívá“ i ústavou zaručená nedotknutelnost obydlí, ale především mlčení těch, kteří jsou takto ponižováni nebo týráni. Obdobně jako osobní lze vnímat i osobně – majetková práva a výjimku tvoří majetková práva, která jsou jistě tím největším úskalím nesezdaných vztahů.

1.4.3 *Práva a povinnosti rodičů*

Pokud se partneři rozhodnou založit rodinu, stávají se oba partneři rodiči stejně jako manželé a mají tedy stejnou rodičovskou zodpovědnost, jejíž obsah tvoří tři věcné okruhy práv a povinností.

„Na prvním místě jsou rodiče nositeli rodičovské zodpovědnosti, kterou tvoří soubor základních práv a povinností, které uplatňují zejména při péči o zdraví dítěte, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, při zastupování dítěte a správě jeho jmění.

Dalšími jsou práva a povinnosti, která nespádají do rámce rodičovské zodpovědnosti a netvoří jeho obsah – právo určit dítěti jméno, event. příjmení, právo dát souhlas k osvojení, prohlášení rodičů o určení otcovství, ale např. i právo být zapsán v matrice jako rodič. Konečně vzájemná vyživovací povinnost rodičů a dětí“.¹⁸

Vzhledem k tomu, že rodiče nejsou manželi, platí v těchto případech odlišné postupy ve věcech určování otcovství a příjmení dítěte u nesezdaných párů.

Zatímco u manželů platí právní domněnka, že otcem dítěte narozeného v manželství je manžel, v případě nesezdaného páru je otcovství určováno souhlasným prohlášením rodičů před matričním úřadem nebo před soudem a pokud k souhlasnému prohlášení rodičů nedojde, rozhodne o otcovství na návrh jednoho z nich soud. Pro určování otcovství pak platí lhůty stanovené zákonem o rodině, který stanoví, že *„za otce se považuje muž, který s matkou dítěte souložil v době, od které neprošlo do narození dítěte méně než sto osmdesát a více než tři sta dnů, pokud jeho otcovství závažné okolnosti nevylučují“*.¹⁹

Druhou odlišností je příjmení dítěte. Ohledně příjmení se budoucí manželé dohodnou na tom, jaké příjmení do budoucna zvolí a které budou nadále společně používat, a to platí i pro jejich děti. Pokud rodiče nejsou manželi, musí se na příjmení pro jejich dítě samozřejmě také dohodnout, ale musí ještě tuto skutečnost nahlásit na matriční úřad. Pokud nebudou schopni se dohodnout, určí příjmení dítěte soud.

1.4.4 Práva a povinnosti registrovaných partnerů

Práva a povinnosti partnerů jsou zakotvena zákonem o registrovaném partnerství. Ve srovnání s manželstvím však nejsou práva a povinnosti upravena v takovém rozsahu a jejich vztah je v tomto smyslu poněkud volnější. Práva a povinnosti, které zákon výslovně upravuje, jsou shodná s manželstvím, ale jsou omezena na následující:

¹⁸ Hrušáková, M.: *Rodinné právo v aplikační praxi*. První vydání. Praha: C. H. Beck, 2000, s. 19

¹⁹ § 54 odst. 2 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině

- stejná práva a povinnosti partnerů
- společné rozhodování o záležitostech partnerského soužití
- oprávnění zastupovat druhého partnera v běžných záležitostech, nedohodnou-li se, rozhodne o nich na návrh některého z nich soud
- vzájemná vyživovací povinnost

Pokud se týká práv a povinností osobního charakteru, jsou podle mého názoru, i přes zákonnou úpravu těchto vztahů, shodná jako je tomu u vztahů obecně.

Schválením zákona o registrovaném manželství došlo k uzákonění některých podstatných práv a povinností, mezi něž lze zařadit:

- dědění v první dědické skupině
- informace o zdravotním stavu partnera, partnerky
- partner je osobou blízkou podle občanského zákoníku, trestního zákona a zákona o přestupcích
- zastupování v běžných záležitostech
- svěřeni dítěte do pěstounské péče
- vyživovací povinnost
- svěřeni dítěte do výchovy

Naopak některá očekávaná práva schválený zákon neobsahuje:

- nárok na vdovský a vdovecký důchod
- společné jmění
- společný nájem bytu
- nárok na osvojení (adopce) dítěte
- možnost uzavření církevního sňatku

2 PARTNERSKÉ VZTAHY A JEJICH ZÁNÍK

Základem rozvratu a následného rozpadu partnerských vztahů jsou jejich vzájemné vztahy, které jsou ovlivňovány mnoha faktory, například psychickými, materiálními nebo sexuálními. Jedná se o ryze soukromé záležitosti, které jen stěží lze zpochybnit nebo vyvrátit. Navíc příčiny, které vedou k rozpadu jednoho vztahu, mohou být pro jiný vztah naprosto bezvýznamné a nepodstatné. Důležitou roli zde hraje také délka trvání tohoto negativního stavu ve vztahu, ochota o něm hovořit a především snaha situaci řešit v zájmu zachránit vztah.

2.1 *Manželství*

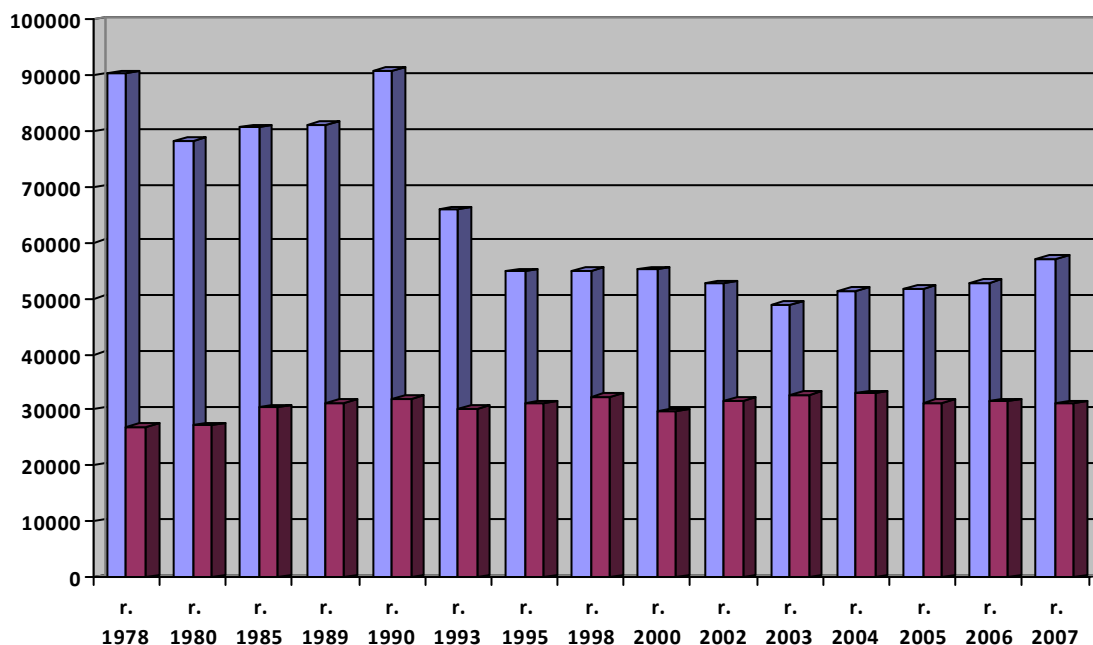
Manželství může zaniknout několika možnými způsoby:

1. rozvodem (nesporný, sporný)
2. smrtí některého z manželů
3. prohlášením za mrtvého některého z manželů

Rozvod je jistě nejznámější a také nejběžnější způsob zániku manželství. Z údajů Českého statistického úřadu vyplývá, že v průměru každé druhé uzavřené manželství je později rozvedeno²⁰ a v níže uvedeném grafu, který vychází z těchto údajů, je možné vyčíst počet uzavíraných manželství ve srovnání s počty rozvedených manželství s vyznačením předchozích let tak, jak odpovídaly tehdejšímu trendu. Výjimkou byl pouze rok 1990, kdy se počet sňatků vyšplhal nad hranici 90 tisíc. Po roce 1990 se počet sňatků výrazně snižoval a s menšími výkyvy se ustálil na hranici v průměru okolo 53 tisíc sňatků v roce 1995. Naproti tomu jsou počty rozvodů na přibližně stejné úrovni již od roku 1985, ale vzhledem ke sníženému počtu sňatků si získaly nadpoloviční většinu oproti sňatkům.

²⁰ srv. Český statistický úřad/ČSÚ [online].

Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/publ/4019-08-2007>

Okolnost určující, kdy může být manželství rozvedeno, je rozvrat manželství. O rozvodu rozhoduje soud na návrh jednoho z manželů. Manželství zaniká nabytím právní moci rozsudku o rozvodu manželství. Manžel, který přijal příjmení druhého manžela, má možnost vzít si zpět svoje původní příjmení, ale musí tak učinit do jednoho měsíce od nabytí právní moci soudního rozhodnutí o rozvodu oznámením příslušnému matričnímu úřadu.

Podmínkou pro vyjádření důvodu rozvodu je rozvrat manželství a musí se jednat o rozvrat trvalý a hluboký, kdy již není možné očekávat, že by manželství mohlo být znovu obnoveno. O rozvodu manželství rozhoduje soud a ten má povinnost ještě před zahájením řízení o rozvodu pokusit se o smír manželů. V případě, že alespoň jeden z manželů návrh na smír odmítne, soud řízení o rozvodu zahájí bez dalších návrhů na zachování manželství.

2.1.1 *Nesporný rozvod*

Tato forma rozvodu vyplývá z ustanovení § 24a zákona o rodině a je z hlediska náročnosti a psychické zátěže pro zúčastněné nejvhodnější. Základním předpokladem možnosti volby takového rozvodu je však snaha a schopnost obou manželů rozvést se na základě vzájemné dohody, která vyžaduje přijetí oboustranně přijatelného kompromisu a zvládnutí emocí, které téměř vždy rozvod manželství vyvolává. Při splnění níže uvedených podmínek a předložení požadovaných smluv na dobu po rozvodu soud již nezkoumá příčiny rozvratu a manželství rozvede.

Podstatou smluveného rozvodu tedy je, aby byly splněny tři základní podmínky:

1. délka trvání manželství nejméně 1 rok
2. manželé spolu nežijí minimálně 6 měsíců
3. druhý manžel se k rozvodu připojí

Význam první podmínky spočívá především v tom, aby nedocházelo k neuváženým sňatkům a tím pádem i rozvodům manželství.

Druhá podmínka, tedy že manželé spolu již nejméně šest měsíců nežijí, neznamená, že musí mít nutně oddělené bydliště, ale jde především o posouzení, zda spolu manželé ještě vedou společnou domácnost, udržují intimní styky, vzájemně si pomáhají a podobně. Podmínka společného žití totiž neznamená, že manželé bydlí na stejné adrese. Lidé spolu mohou bydlet v jednom bytě nebo domě, ale fakticky spolu již dávno nežijí. A naopak, mohou spolu žít lidé, přestože bydlí každý jinde.

Třetí podmínkou, která musí být splněna společně s předchozími dvěma podmínkami, je souhlas druhého manžela s návrhem rozvodu. Splněním všech tří podmínek tak nastává takzvaná nevyvratitelná právní domněnka, že manželství je trvale a hluboce rozvráceno a že není možné očekávat obnovení manželského soužití.

Kromě splnění výše uvedených podmínek zákon ukládá povinnost v tomto případě předložit soudu písemné smlouvy s úředně ověřenými podpisy obou manželů:

1. smlouva o vypořádání společného jmění manželů a všech ostatních vzájemných majetkových vztahů
2. smlouva o vypořádání práva společného bydlení pro dobu po rozvodu
3. pravomocné rozhodnutí soudu o schválení dohody rodičů o úpravě poměrů nezletilých dětí pro dobu po rozvodu
4. smlouva o vyživovací povinnosti rozvedených manželů (nepovinná) – pouze pokud taková dohoda připadá v úvahu vzhledem k potřebě výživného

Všechny smlouvy musí být uzavřené na základě **vzájemné dohody** manželů jako **podmínky** nesporného rozvodu. Totéž platí i v případě úpravy poměrů nezletilých dětí, kdy musí manželé „*předložit rozhodnutí soudu péče o nezletilé, kterým bude schválena **dohoda** o úpravě poměrů nezletilých dětí na dobu po rozvodu. Jestliže se rodiče na úpravě poměrů nezletilých dětí nedohodli a soud musel rozhodnout za ně, nelze se domáhat této formy rozvodu*“²¹ a soud bude postupovat, jakoby se jednalo o sporný rozvod. Navíc je v takovém případě neplatná i smlouva o vypořádání společného jmění manželů, jelikož v případě sporného rozvodu ji lze uzavřít až po nabytí právní moci rozsudku o rozvodu manželství. Proto je důležité, aby si oba manželé uvědomili a důkladně předem zvážili, zda jsou takové dohody opravdu schopni.

„*Dohody musí obsahovat odkládací podmínku spočívající v tom, že jejich účinnost se odkládá na dobu po právní moci rozsudku o rozvodu účastníků*“.²² Tato podmínka má svůj význam především pro případ, že by manželé svůj návrh na rozvod vzali zpět, a také pro případ, že by si jeden z manželů rozmyslel souhlas s obsahem již uzavřených dohod. K této situaci může dojít i z důvodu změn v chování manželů vůči sobě v průběhu

²¹ Francová, M., Dvořáková Závodská, J.: *Rozvody, rozchody a zánik partnerství*. První vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 8

²² Francová, M., Dvořáková Závodská, J.: *Rozvody, rozchody a zánik partnerství*. První vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 7

rozvodového řízení. Myslím si, že v situaci ještě na začátku, kdy oba manželé dojdou k závěru ohledně neudržitelnosti jejich vztah do budoucna, jsou schopni hovořit o všech otázkách týkajících se jejich rozchodu a dohodnout se téměř na všem bez větších problémů. Možná je to dáno i tím, že se jedná o dohody do určité míry nezávazné, vzhledem k jejich odkladnému účinku na dobu pro řízení před soudem a skutečná a do té doby ji kdykoli mohou zrušit. Skutečný tlak na psychiku každého z nich dopadne až při samotném řízení, kdy si oba uvědomí vážnost svého rozhodnutí se všemi důsledky, které s sebou přináší zánik manželství.

2.1.2 *Sporný rozvod*

Pokud nejsou manželé schopni se dohodnout na řešení všech právních následků rozvodu včetně úpravy poměrů k nezletilým dětem, přichází na řadu sporný rozvod, kdy soud posuzuje okolnosti potvrzující, že je „*manželství tak hluboce a trvale rozvráceno, že nelze očekávat obnovení manželského soužití*“.²³ Podmínkou zahájení rozvodového řízení je podání návrhu u soudu jedním z manželů, tedy navrhovatelem, který by měl příčiny rozvratu prokázat. Tím se rozumí skutečnost, že manželství neplní své základní funkce, jako jsou například společná péče o děti, věrnost, vytváření zdravého výchovného a rodinného prostředí. Pro ilustraci lze uvést asi nejčastější důvody rozvodů, mezi které patří podle mého názoru především alkoholismus, nevěra či domácí násilí a v posledních letech se do popředí dostávají, jako prvotní spouštěcí mechanismus, finanční poměry manželů. Na ně se potom velice často nabalují ostatní uvedené příčiny rozvodů jako důsledek neshod a nespokojenosti ve vztahu. Častým, ale neuváděným důvodem rozvodu je také nefungující intimní soužití manželů, které s již uvedenými funkcemi „zdravého“ vztahu tvoří jednu ze základních podmínek spokojeného manželství a soužití jako takového.

Otázkou však zůstává schopnost a možnosti soudu objektivně posoudit jednotlivá tvrzení obou manželů, protože každý z nich má jistě svou pravdu a považuje ji za jedinou správnou. Zjištění příčin rozvratu manželství je pak důležité v případě, kdy ten z manželů, který rozvrat porušováním manželských povinností nezapříčinil, bude nárokovat vyživovací povinnost.

²³ § 24 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině

V rámci sporného rozvodu je možné, za určitých podmínek, uplatnit takzvaný „ztížený rozvod“, který je vlastně shodný se sporným rozvodem v tom smyslu, že jsou splněny důvody pro rozvod z pohledu trvale rozvráceného manželství jako u sporného rozvodu, ale může být určitými mimořádnými okolnostmi ztížen a manželství nebude rozvedeno. Toto ztížení spočívá v tom, že jeden z manželů s rozvodem nesouhlasí právě na základě oněch mimořádných okolností, které svědčí pro zachování manželství, například délka trvání manželství, dopad rozvodu na psychiku nezletilých dětí a podobně. Další podmínkou, která musí být splněna, „je skutečnost, že manželovi, který rozvodu brání, by byla rozvodem způsobena zvlášť závažná újma“, ²⁴ která má být chápána jako jeho osobní újma, třeba i ve spojení se závažnou majetkovou újmou. Nutnou podmínkou pro uplatnění ztíženého rozvodu je skutečnost, že manžel, který se rozvodu brání a uplatňuje svoje námitky a tvrzení, musí být tím, jenž nezavinil rozvrat manželství porušováním manželských povinností, respektive se na rozvratu nepodílel převážně. Tímto okamžikem vstupuje do rozvodového řízení složitá otázka dokazování onoho tvrzení. Posoudit, který z manželů se na rozvratu podílí a jakou měrou není jednoduché, snad až na výjimky, kdy lze poměrně snadno prokázat narušení manželství opakovanými úředními záznamy z předchozích období ve vztahu např. k alkoholu nebo jinými návykovým látkám, použití násilí atd.

Pokud se však někdo domnívá, že postačí vyslovit pouhý nesouhlas s rozvodem a soud takové manželství nerozvede, je na velkém omylu, protože smysl uplatnění možnosti zamítnutí návrhu na rozvod by nebyl v souladu s jeho skutečným významem.

Na rozchodu podle mého názoru mají vždy větší či menší podíl oba manželé a pro uplatnění zamítnutí návrhu na rozvod záleží jen na nich, zda jsou schopni předložit dostatečné důkazy pro podporu svých tvrzení, na jejichž základě soud může určit, který z nich se převážně na rozvratu manželství. Jestliže soud rozhodne o tom, že manželství nebude rozvedeno právě z důvodu tvrdosti takového rozhodnutí vůči druhému z manželů, neznamena to, že manželství není možné rozvést vůbec. Soud manželství rozvede poté, kdy jeden

²⁴ Hrušáková, M.: *Rodinné právo v aplikační praxi*. První vydání. Praha: C. H. Beck, 2000, s. 19

z manželů prokáže, že spolu nežijí déle než tři roky i v případě, že je namítána tvrdost takového rozhodnutí.

2.2 *Nesezdaná soužití*

Zánik tohoto partnerského vztahu je omezen, stejně jako je tomu v případě jeho vzniku, pouze na rozhodnutí jednoho nebo obou partnerů, že svůj vztah ukončí. Určité komplikace v jejich rozchodu může způsobit absence smlouvy týkající se společného majetku nebo spor o výchovu dítěte.

2.3 *Registrované partnerství*

Způsoby zániku partnerství jsou obdobné jako u zániku manželství. Partnerství může zaniknout

- dnem nabytí právní moci rozhodnutí soudu
- dnem smrti jednoho z partnerů
- dnem nabytí právní moci jeho prohlášení za mrtvého

Soud na návrh jednoho z partnerů rozhodne o zrušení partnerství, pokud prokáže, že jejich partnerský vztah již fakticky netrvá.

Obdobně jako je tomu v případě rozvodu manželství, zákon o registrovaném partnerství jistě zjednodušení zániku partnerství také umožňuje, a sice „*jestliže se k návrhu na zrušení partnerství druhý partner připojí, soud nezkontroluje, zda partnerský vztah již fakticky netrvá, a rozhodne o zrušení partnerství*“.²⁵

V České republice bylo od 1. července 2006 do poloviny roku 2008, na základě údajů z matrik příslušných magistrátů, zrušeno přes deset partnerství, z toho nejvíce v Ústí nad Labem.²⁶

²⁵ § 17 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů

²⁶ srv. 004.CZ - Registrované partnerství stále častěji připomíná svatební obřad [online]. [cit. 26.06.2008]. Dostupné z: <http://www.004.cz/view.php?cisloclanku=2008062601-RP-pocty>

2.4 *Zánik partnerského vztahu a výchova dětí*

„Náš právní řád nerozlišuje mezi tím, zda se děti narodily rodičům, kteří jsou manželé či nikoli“.²⁷ To znamená, že děti i rodiče mají stejná práva a povinnosti bez ohledu na typ soužití.

Novelou zákona o rodině v roce 1998 bylo od rozvodového řízení odděleno řízení o úpravě poměrů nezletilých dětí na dobu po rozvodu a manželství může být rozvedeno až po jeho nabytí právní moci. Do novely probíhalo řízení o výchově a výživě dětí v rámci rozvodového řízení.

V současnosti naše právní úprava²⁸ rozlišuje tři způsoby výkonu rodičovské zodpovědnosti

1. svěření dítěte do výchovy jednoho z rodičů
2. svěření dítěte do společné výchovy
3. svěření dítěte do střídavé výchovy

Není přitom nutné, aby soud o konkrétní formě rozhodl, ale postačí pouze soudem schválená dohody rodičů, pokud jsou však schopni se na výchově dohodnout. V posledních letech se mírně posiluje i postavení otců v této oblasti, ale v drtivé většině ještě stále převládá zažitá dlouholetá praxe, kdy dítě je svěřeno do péče matky. Podle mého názoru je to neopodstatněný a zkreslený názorový „přežitek“ z dob minulých a není pochyb o tom, že mnoho otců je schopných starat se o dítě minimálně stejně kvalitně jako matka. Cesta k rovnému postavení otců a matek však bude ještě dlouhá a je podmíněna i generační výměnou osob, které řízení mohou podstatným způsobem ovlivňovat a rozhodovat, především sociálních pracovníků, které v drtivé většině podporují matku, aniž by cokoli věděly nebo si pro svou profesionální objektivitu v řízení před soudem samy zjistily. Jejich „mateřská podjatost“ je prostě nepřehlédnutelná a zde vidím obrovské nedostatky a nutnou změnu přístupu směrem ke skutečné objektivitě v budoucnosti.

²⁷ Choděra, O.: *Partnerství, manželství a paragrafy*. První vydání. Praha: Grada Publishing, 2002, s. 45

²⁸ srv. § 26 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině

Z toho vyplývá, že svěřením dítěte do výchovy jednoho z rodičů, tedy matky, je nejčastější způsob řešení rozchodu rodičů bez ohledu na to, zda uzavřeli manželství či nikoli. Další dva uvedené způsoby výkonu rodičovské zodpovědnosti nejsou v praxi příliš využívány, přestože existují již od r. 1998. Určení soudu nebo dohoda o společné výchově dítěte je velmi specifická a znamená vlastně to, že oba rodiče po rozchodu bydlí nadále ve stejném bytě nebo domě. Tyto případy jsou a budou spíše opravdovou výjimkou, protože zde musí být opravdu velká vůle spolupracovat mezi bývalými partnery.

Obdobně jako dohodu o majetkových vztazích partnerů, lze uzavřít i dohodu o výkonu rodičovské zodpovědnosti. Obsah takto uzavřené dohody však není právně vymahatelný, protože každý z rodičů může kdykoli svůj názor změnit, a to až do okamžiku rozhodnutí soudu. V době, kdy ve vztahu mezi partnery nejsou problémy, jsou oba schopni přijmout jakoukoli dohodu, ale v okamžiku ukončení jejich vztahu bývá dohoda pro jednoho z nich nepřijatelná. Z tohoto důvodu je dohoda ohledně výchovy dětí pro dobu po rozchodu partnerů bezpředmětná.

2.4.1 *Střídavá péče*

Střídavá péče o nezletilé dítě si podle mého názoru zaslouží více pozornosti. Vzhledem k tomu, že institut střídavé péče není v současné praxi příliš využíván, i přes jeho poměrně dlouhou existenci, jedná se s ohledem na zájem dítěte o velice zajímavé řešení. Existují v podstatě dva způsoby volby střídavé péče o nezletilé dítě

- dohodou rodičů, kterou následně schválí soud
- rozhodnutím soudu

Při rozhodování o střídavé péči je nezbytně nutné, aby spolu oba rodiče komunikovali a spolupracovali, což znamená odložit stranou vzájemné neshody, které souvisejí s jejich rozchodem. Samozřejmě, že střídavou péči nelze zvolit v každém případě a závisí to případ od případu a na posouzení vhodnosti takového řešení. Ať již bude střídavá péče na základě dohody rodičů nebo nařízena rozhodnutím soudu, rodiče by si měli uvědomit a vzít v úvahu několik základních důležitých skutečností, kterými jsou:

- schopnost obou rodičů plnit rodičovskou zodpovědnost a jejich zájem
- zohlednit věk dítěte a jeho zájem
- vzdálenost bydliště obou rodičů
- zajištění vhodných podmínek pro nezletilé u obou rodičů
- v žádném případě se nesmí jednat o nástroj pomsty za rozchod ze strany jednoho z rodičů!

Nesmíme zapomenout, že už samotný rozchod rodičů je pro děti po psychické stránce zátěžová situace a rodiče by měli postupovat tak, aby jejich rozchod dítě zatížil pokud možno co nejméně. Podle mého názoru jsou to ve většině případů právě matky, které chtějí, aby dítě zůstalo pouze v její péči bez ohledu na přání a zájem dítěte. Snad je to způsobeno tím, že pouze tato varianta je pro ně důkazem správné matky vůči svému okolí a na druhou stranu chtějí poukázat, že otec není vhodný pro další výchovu jejich dítěte a že pravda je tedy na jejich straně.

Pokud se rodiče nedohodnou, jedinou možností je podání návrhu na střídavou péči soudu, který ji po posouzení všech okolností nařídí nebo zamítne a dítě svěří do péče jednoho z rodičů. V rozhodování hraje významnou roli také věk nezletilého dítěte. Soud má totiž právo zeptat se dítěte na jeho názor, který musí respektovat a následně se s ním v řízení vypořádat. Názor dítěte má tím větší váhu, čím je dítě starší a psychicky i rozumově vyzrálejší. Nelze tedy postavit na stejnou úroveň názor pětiletého a dvanáctiletého dítěte. Pokud soud přistoupí k výsledku dítěte, není pro dítě nijak psychicky zatěžující, protože děti ho vůbec nevnímají jako dospělí a je ze strany soudu vedený citlivou a volnou formou. Naopak dospělí mají výslech spojený většinou s negativními událostmi v jiných souvislostech a jsou si vědomi významu, vážnosti a důležitosti. Děti ho vnímají jako běžný pohovor na jakémkoli jiném místě, například se sociální pracovníci, který předchází soudnímu řízení. V některých případech soud může nařídít vypracování znaleckého posudku na nezletilé dítě, který předchází výsledku před soudem.

Závěrem bych chtěl poznamenat, že oba rodiče by měli v případě svěření dítěte do střídavé péče nadále opravdu pozorně vnímat, do jaké míry je pro něj zátěžové a zda není v jeho neprospěch. Tuto možnost může potvrdit nebo naopak vyvrátit pouze čas. Jisté je, že adaptace dítěte na změny spojené se střídavou péčí si určitou dobu vyžádá a shodně platí pro všechny způsoby výkonu rodičovské zodpovědnosti.

2.4.2 *Registrované partnerství a výchova dětí*

V případě zániku registrovaného partnerství problémy nebo spory ohledně výchovy nezletilých dětí pro dobu po jeho zániku nastat nemohou. Důvodem je skutečnost, že nemohou mít společné dítě a zákony jim to ani neumožňují. Zánikem jejich vztahu tedy nevzniká žádná povinnost druhého partnera vůči dítěti bývalého partnera.

Přestože adopce dítěte je umožněna každému muži i ženě bez ohledu na jejich sexuální orientaci, „*registrované partnerství je překážkou adopce dítěte, registrované osoby nemohou adoptovat dítě ani společně jako pár ani individuálně*“.²⁹ Společně adoptovat dítě je umožněno pouze manželům. Registrovaným partnerům pak není povolena ani adopce dítěte druhého partnera či možnost umělého oplodnění ženy. To ale není možné ani v případě heterosexuální ženy bez partnera.

Neznamená to však, že registrovaní partneři nemohou vychovávat dítě, avšak dítě může mít ve své péči pouze jeden z partnerů a pouze za určitých okolností, kterými jsou

- výchova dítěte z předchozího vztahu
- adopce dítěte před uzavřením registrovaného partnerství
- svěření dítěte do pěstounské péče

2.5 *Předmět majetkového vypořádání*

Předmětem majetkového vypořádání týkající se jakýchkoli vztahů, lze obecně označit všechno, co oba partneři v době trvání jejich vztahu společně nabyli, tedy aktiva na jedné

²⁹ Diskriminace.cz [online]. [c. 2001 – 2007]

Dostupné z: http://www.diskriminace.info/do-sexualni/glb_rodicovstvi.phtml

straně a pasiva na straně druhé. Pouze uzavřením manželství vzniká současně také majetkoprávní vztah mezi manželi v podobě společného jmění manželů. V ostatních případech jde především o to, jaká dohoda ohledně majetkoprávních poměrů byla uzavřena mezi partnery, či nebyla uzavřena žádná smlouva. Neexistence smlouvy upravující majetkové poměry v případě zániku vztahu pak ve většině případů působí nemalé problémy.

Předmětem majetkového vypořádání může být také společný nájem bytu, který vzniká tam, kde je uzavřena nájemní smlouva. Jedná se o byty státní, obecní, byty v domech soukromých majitelů a družstevní byty. V těchto případech je určujícím okamžik, kdy byla nájemní smlouva uzavřena. Zatímco u manželů vzniká právo společného nájmu okamžikem uzavření manželství a není tedy podstatné, kdy k uzavření nájemní smlouvy došlo, v případě ostatních partnerských vztahů společný nájem vzniká pouze za předpokladu, že smlouvu s majitelem bytu uzavřeli společně. Pokud se však jeden z partnerů přestěhuje do nájemního bytu k druhému partnerovi, který má uzavřenou nájemní smlouvu, stává se pouze příslušníkem domácnosti a nevzniká společný nájem. Složitou situaci oproti manželům mají v případě pořízení družstevního bytu, kde může být členem družstva a nájemcem pouze jeden z partnerů a druhý se stává příslušníkem jeho domácnosti a dostává se tak do velmi nevýhodné situace.

Společný nájem bytu nemůže vzniknout u bytů ve vlastnictví jednoho nebo obou partnerů, u služebních bytů a bytů zvláštního určení.

2.5.1 **Manželství**

Uzavřením manželství mezi mužem a ženou vzniká též majetkový vztah – **společné jmění manželů**, jako základní institut manželského majetkového práva a nastává automaticky s uzavřením manželství. „Jedná se o specifický typ spoluvlastnictví, které může vzniknout pouze mezi manželi“.³⁰ To znamená, že společné jmění manželů nemůže vzniknout mezi jinými osobami opačného pohlaví nebo osobami v registrovaném partnerském vztahu.

³⁰ Štěpánová, S.: *Společné jmění manželů a podnikání*. První vydání. Brno: Komputer Press, 2006, s. 5

Novelou občanského zákoníku účinnou od 1. 8. 1998, došlo ke změně, kdy pojem bezpodílové spoluvlastnictví manželů, ze kterého byly vyjmuty věci, na rozdíl od společného jmění manželů, které podle své povahy sloužily k výkonu povolání, což bylo v některých případech vzhledem k možnému použití nejen v rámci povolání složité odlišit.

Společné jmění manželů je vymezeno občanským zákoníkem, který stanoví jeho obsah jako:

- majetek nabytý jedním z manželů nebo oběma manželi v době trvání manželství
- závazky, které vznikly jednomu nebo oběma manželům v době trvání manželství
- podíl na členství v bytových družstvech

V případě společného jmění manželů existují také výjimky, kdy nabytý majetek do něj nepatří i přesto, že k nabytí dojde za trvání manželství a jsou vymezeny občanským zákoníkem:

V případě aktiv se jedná se o **majetek získaný děděním** a vztahuje se na dědění ze zákona i na základě závěti. Takto získaný majetek je ve výlučném vlastnictví toho z manželů, který ho takto získal. Pokud majetek zdědí oba manželé, nestává se součástí společného jmění manželů, ale je v tzv. podílovém spoluvlastnictví, a to každý z jedné poloviny, pokud není v závěti stanovený podíl jednotlivých dědiců, v našem případě manželů, má se za to, že jsou jejich podíly stejné. Ani v závěti nemůže zůstavitel odkázat jakýkoli majetek do společného jmění manželů. „V případě, že by tak v závěti učinil, bylo by nutné tuto podmínku považovat za podmínku podle § 478 OZ, tedy za podmínku připojenou k závěti, která nemá právní následky a pohlíží se na ni jako by v závětní listině vůbec nebyla“.³¹ Výjimkou je také **majetek nabytý darem**, přičemž darování mezi manželi je možné pouze v případě, že se jedná o majetek ve výlučném vlastnictví jednoho z manželů a do výlučného

³¹ Štěpánová, S.: *Společné jmění manželů a podnikání*. První vydání. Brno: Komputer Press, 2006, s. 8

vlastnictví druhého z manželů také směřuje. Jinými slovy to znamená, že majetek obsažený ve společném jmění není možné darovat druhému manželovi. Dále je vyloučen **majetek nabytý jedním z manželů za majetek tohoto manžela náležející do výlučného vlastnictví,** přičemž není důležité, jestli dojde k výměně majetku za jiný majetek nebo za peníze a **věci sloužící svou povahou osobní potřebě jen jednoho z manželů,** tedy osobní věci manželů s přihlédnutím přiměřenosti jejich hodnoty. Poslední výjimku tvoří věci vydané v rámci **restituce.**

Ze závazků (pasiv) jsou vyloučeny **závazky týkající se majetku, který patří do výlučného vlastnictví jednoho z nich** a **závazky, které jsou nepřiměřeně vysoké vzhledem k majetkovým poměrům manželů.**

2.5.2 *Nesezdaná soužití a registrované partnerství*

Podstatně složitější nejen z pohledu majetkového vypořádání jsou nesezdaná soužití a registrovaná partnerství. Registrovaná partnerství sice zákon upravuje, ale jejich majetkové poměry neřeší, a tak řídí, stejně jako vztahy druha a družky, příslušnými ustanoveními občanského zákoníku.

U nesezdaných párů nevzniká společné jmění jako je tomu v případě manželů, ale pořizované věci vstupují do spoluvlastnictví, protože si je zpravidla pořizují ze společných finančních prostředků a stává se tak předmětem majetkového vypořádání. Velikost spoluvlastnického podílu závisí na vzájemné dohodě partnerů, a „*pokud si nedohodnou spoluvlastníci jiný podíl, platí, že podíly obou jsou stejné*“.³² Záleží tedy jen na nich, jak se mezi sebou ohledně velikosti podílu dohodnou. Pokud tedy velikost podílu každého z partnerů u věcí movitých i nemovitostí nemá být stejná, musí být jejich velikost uvedena v dohodě, respektive zapsána do katastru nemovitostí v poměru dle dohody obou partnerů.

Jednou z variant, jak upravit vlastnictví k pořizovanému majetku je, že si každý z partnerů bude pořizovat věci sám do svého vlastnictví. V takovém případě je ale vhodné, aby partneři uzavřeli písemnou dohodu (u nemovitosti povinné) o tom, kdo z nich bude mít

³² Francová, M., Dvořáková Závodská, J.: *Rozvody, rozchody a zánik partnerství*. První vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 112

pořizované věci ve svém výlučném vlastnictví. Předmětem majetkového vypořádání je pak pouhé rozdělení a ponechání si věcí každého z partnerů, které jsou v jejich výlučném vlastnictví dle dohody. Písemnou formu je vhodné zvolit především jako způsob předcházení případným dohadům a sporům ohledně vlastnictví pořízených věcí po rozchodu. Ústní dohoda je sice také možná, ale platí pouze za předpokladu, že obě strany jsou schopny ji následně uznat a v tom spatřují největší riziko ústní dohody související s rozchodem. V době, kdy mezi partnery panuje harmonický vztah bez větších problémů, jsou takové dohody snadné a snadno se i řeší, byť jen hypoteticky. Situace se ale rázem změní v okamžiku rozchodu. Ve velké většině případů rozchod neprobíhá v klidu a není možné dosáhnout uspokojivé dohody, kterou by akceptovaly a byly schopné přijmout obě strany, přestože se v minulosti ohledně případného rozchodu dohodly.

V případě, že se partneři nedohodnou ohledně vlastnictví společně pořízených věcí, jedinou možností je rozhodnutí soudu na základě návrhu jednoho z nich. V každém případě je ale nutné, aby vlastnictví předmětných věcí bylo spolehlivě prokázáno, a proto by každý měl předem zvážit ještě před podáním návrhu soudu, zda je opravdu schopen výlučné vlastnictví věcí prokázat. Je ale nutné si také uvědomit, že pořizované věci do podílového spoluvlastnictví nevstupují automaticky, ale tato skutečnost vždy závisí na dohodě. To platí pro věci movité i pro nemovitosti, u nichž se skutečnost, že nemovitost je v podílovém spoluvlastnictví, musí zapsat do katastru nemovitostí.

Další důležitým okamžikem, který vstupuje do majetkových vztahů partnerů, je také promlčecí lhůta. S tou je třeba počítat vždy, ale především v případě, kdy mezi sebou partneři žádnou dohodu uzavřenou nemají nebo mají věci ve svém výlučném vlastnictví a rozhodnou se investovat finanční prostředky do zhodnocení nebo opravy těchto věcí a týká i nemovitostí. Ohledně investic vložených do majetku jednoho z partnerů totiž platí, *„že investice vložené jedním z partnerů do majetku druhého, se promlčuje ve dvouleté subjektivní lhůtě, která počíná běžet okamžikem uskutečnění této investice“*.³³ Navíc je tu ještě jedno omezení, se kterým musí oba partneři v takovém případě počítat týkající se zhodnocení vložené

³³ Francová, M., Dvořáková Závodská, J.: *Rozvody, rozchody a zánik partnerství*. První vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 113

investice. Ta se v takovém případě nezhodnocuje, a pokud ještě neuplynula dvouletá promlčecí lhůta, má ten z partnerů, který investoval svoje finanční prostředky do věci nebo nemovitosti ve výlučném vlastnictví druhého partnera, nárok na prokázanou investici pouze ve skutečné výši jím vložených nákladů. Jako příklad lze uvést společnou investici do rekonstrukce nebo opravy automobilu ve výlučném vlastnictví pouze jednoho z partnerů, kterou samozřejmě dojde k jejímu zhodnocení. V případě rozchodu partnerů potom nastává situace, kdy druhý z partnerů má nárok na vyplacení pouze prokázané investice ve výši jeho skutečně vložených finančních prostředků a pouze před uplynutím promlčecí lhůty, nikoli s ohledem na případné zhodnocení, jak se mnozí mylně domnívají.

Já osobně se s tímto názorem neztotožňuji. I přes neexistenci dohody o majetkových vztazích partnerů, kdy oba prokazatelně žijí ve společné domácnosti, je zjevně nelogické usuzovat, že si každý z nich pořizuje věci do svého vlastnictví, ale pořizují je oba společně do spoluvlastnictví, kde vlastnický podíl každého z partnerů je stejný. Právě skutečnost odlišující jiné vlastnictví než to, ve kterém mají každý z partnerů stejný podíl, by mělo být podmíněno uzavřením dohody.

Samozřejmě je zde také možnost, že oba partneři budou schopni se dohodnout, objektivně zhodnotit jejich společnou investici a také skutečnost, že se jednalo o jejich společný záměr a v té době jistě na rozchod nepomýšleli. Nutno říci, že tento způsob je spíše nepravděpodobný a v praxi asi velmi ojedinělý, a to především vzhledem k narušeným vzájemným vztahům obou partnerů v období rozchodu. Záleží pouze na ochotě a objektivitě výhradního vlastníka předmětné věci.

3 **OSTATNÍ VZTAHY**

V současné době stále více lidí využívá možnost úpravy majetkových vztahů mezi partnery smluvního ujednání o majetkových vztazích jako ochrany již nabytého majetku nebo majetku, který nabudou v budoucnu za trvání společného soužití.

3.1 *Manželská a předmanželská smlouva*

*„Již od r. 1992 ustanovení občanského zákoníku dovolují modifikaci zákonné úpravy rozsahu a okamžiku vzniku společného majetku manželů. Až do 31. července byla však možnost uzavřít takovou modifikační dohodu podmíněna existencí manželství, nyní tuto možnost mají také snoubenci“.*³⁴ Pojem manželské a předmanželské smlouvy zákon sice nezná, ale možnost úpravy majetkových vztahů vyplývá z ustanovení občanského zákoníku³⁵ jako o zúžení nebo naopak rozšíření společného jmění manželů (viz příloha č. 1 – 4).³⁶ Jedná se v podstatě o úpravu majetkových vztahů manželů odlišnou od zákonné úpravy na základě vůle, manželů nebo budoucích manželů.

Pro rozhodnutí zúžit společné jmění manželů mohou manžele nebo budoucí manžele vést různé důvody. Mezi nejběžnějším důvody patří podnikatelská činnost jednoho z nich a s touto činností spojená ochrana případného zisku nebo naopak ochrana před ztrátou, kdy je chráněn majetek rodiny i nepodnikající manžel. Týká se osob, *„které podnikají na základě živnostenského nebo jiného oprávnění, a fyzické osoby, které provozují zemědělskou výrobu a jsou zapsány do příslušné evidence. Tito podnikatelé ručí za závazky vyplývající z jejich podnikání celým svým majetkem a tedy i celým majetkem, který patří do společného jmění manželů“.*³⁷ Druhý manžel v takovém případě odpovídá za závazky společně a nerozdílně³⁸ s podnikajícím manželem a může být takovýto závazek, respektive jeho splnění požadováno i po něm. Druhou skupinou podnikatelů jsou společníci obchodních společností, kde je podíl společníků vázán ručitelským závazkem s dopadem na jeho majetek. Takovou společností

³⁴ Radvanová, S., Zuklíková, M.: *Kurz občanského práva*. První vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 48

³⁵ § 143a zákona č. 40/1964 sb., občanský zákoník

³⁶ Štěpánová, S.: *Společné jmění manželů a podnikání – vzory smluv a ostatních písemností* [CD-ROM]. První vydání. Brno: Komputer Press, 2006

³⁷ Štěpánová, S.: *Společné jmění manželů a podnikání*. První vydání. Brno: Komputer Press, 2006, s. 124

³⁸ srv. § 145 odst. 4 zákona č. 40/1964 Sb. občanský zákoník

je veřejná obchodní společnost, jejíž společníci ručí za závazky celým svým majetkem společně a nerozdílně.³⁹ Toto platí i v případě, že vstoupí do již založené veřejné obchodní společnosti, kde ručí také za závazky vzniklé před jeho vstupem do společnosti. Může však na ostatních společnících požadovat náhradu za uhrazení závazku a nákladů s ním spojených. Obdobné postavení jako společník veřejné obchodní společnosti má i komplementář v komanditní společnosti, který také ručí celým svým majetkem.⁴⁰

Důvodem pro zúžení však nemusí nutně být oprávnění k podnikatelské činnosti, ale mohou to být například i rozdílné příjmy obou manželů nebo budoucích manželů, případně pouhé rozhodnutí bez zvláštního důvodu.

Zúžit společné jmění manželů je možné

1. smlouvou o zúžení společného jmění manželů
2. smlouvou o výhradě vzniku budoucího společného jmění manželů ke dni zániku manželství
3. rozhodnutím soudu ze závažných důvodů na návrh některého z manželů až na věci obvyklého vybavení společné domácnosti – např. v situaci, kdy závazky a dluhy jednoho z manželů přesahují rozsah majetkových poměrů manželů, alkoholismus nebo drogová závislost jednoho z manželů a ohrožuje tak společné jmění manželů
4. rozhodnutím soudu na návrh některého z manželů v případě, že jeden z manželů získal oprávnění k podnikatelské činnosti nebo se stal společníkem veřejné obchodní společnosti nebo komplementářem v komanditní společnosti

Rozsah zúžení společného jmění manželů nebo budoucích manželů je možný provést zčásti nebo zcela, s výjimkou věcí obvyklého vybavení společné domácnosti.⁴¹ To znamená, že společné jmění manželů nemůže být úplně zrušeno a existovat bude vždy bez ohledu na vůli účastníků smlouvy.

³⁹ srv. § 76 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

⁴⁰ srv. § 93 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

⁴¹ srv. § 143a zákona č. 40/1964 Sb. občanský zákoník

Obdobná pravidla jako v případě zúžení platí i pro rozšíření společného jmění manželů nebo budoucích manželů.

K rozšíření může dojít na základě

1. smlouvy o rozšíření společného jmění manželů
2. rozhodnutí soudu na návrh jednoho z manželů

V prvním případě se jedná o smlouvu, kdy budou manželé nebo budoucí manželé chtít zařadit do společného jmění majetek ve výlučném vlastnictví jednoho z nich. Důvodem pro sepsání smlouvy může být například finanční investice do majetku ve výlučném vlastnictví druhého manžela nebo budoucího manžela, jeho společná správa a hospodaření.

Rozšíření společného jmění manželů soudním rozhodnutím může nastat pouze tehdy, jestliže nejdříve došlo soudním rozhodnutím k jeho zúžení ze závažných důvodů, nebo z důvodu, že jeden z manželů získal oprávnění k podnikatelské činnosti nebo se stal neomezeně ručícím společníkem obchodní společnosti.

Manželská i předmanželská smlouva (zúžení nebo rozšíření společného jmění manželů) musí mít formu notářského zápisu, jinak je neplatná. Náležitosti notářského zápisu jsou stanoveny zákonem⁴² a musí obsahovat:

- místo, den, měsíc a rok úkonu
- jméno a příjmení notáře a jeho sídlo
- jméno, příjmení, bydliště a rodné číslo, není-li, datum narození účastníků a jejich zástupců, svědků, důvěrníků a tlumočnicků
- prohlášení účastníků, že jsou způsobilí k právním úkonům
- údaj, jak byla ověřena totožnost účastníků, svědků, důvěrníků a tlumočnicků
- obsah úkonu
- údaj o tom, že byl zápis po přečtení účastníky schválen

⁴² § 63 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)

- podpisy účastníků nebo jejich zástupců, svědků, důvěrníků a tlumočnicků
- otisk úředního razítka notáře a jeho podpis

Pokud je předmětem manželské nebo předmanželské smlouvy nemovitost, nabývá účinnosti až vkladem do katastru nemovitostí a smlouva je v tomto případě nutným podkladem pro zápis vlastnického práva katastrálním úřadem.

Odlišně od manželské smlouvy má předmanželská smlouva odkladný účinek ke dni uzavření manželství jako podmínce vzniku společného jmění manželů.

3.1.1 *Navrhovaná úprava evidence majetkových smluv*

V současné době probíhá připomínkové řízení k novému návrhu občanského zákoníku, který chystá změnu také v oblasti dohod o majetkových poměrech manželů, týkající se vedení zvláštní veřejné evidence smluv o majetkovém režimu jako ochranu třetích osob. V důvodové zprávě⁴³ se uvádí, že „bez ohledu na to, kdo by evidenci vedl (soud, popř. centrálně jiný justiční orgán, Notářská komora, soukromí registrátoři v síťovém propojení apod.), obsahovala by úplný přehled manželských majetkových společenství /a to nejen manželů – podnikatelů/, která byla tak či onak dotčena, počínaje smlouvami či dohodami a konče soudními rozhodnutími, ať civilními nebo trestními, ať rozhodujícími o majetkovém společenství nebo o jiné věci, jejíž důsledky se projeví v majetkovém společenství (zásada publicity). Také soudu by nutně byla uložena povinnost zaslat všechna relevantní rozhodnutí do dotyčné evidence. Rozumí se, že vůči třetí osobě se manželé mohou smlouvy o manželském režimu dovolat jen tehdy, byla-li smlouva řádně evidována, ledaže je třetí osobě obsah smlouvy znám jinak“.⁴⁴

Pokud zákon bude schválen, měly by být díky této evidenci chráněny nejen třetí osoby, ale také všichni ti, kteří smlouvu uzavřeli, například proti případnému exekučnímu řízení. Vkládání dohod do evidence pravděpodobně nebude povinné, a tak zřejmě nesplní očekávaný účel, za kterým má být evidence zavedena. Jakákoli evidence, která je nebo bude

⁴³ Justice.cz [online]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/navrh-zakona.html>

⁴⁴ Justice.cz [online]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/navrh-zakona.html>,
Důvodová zpráva, s. 135

založena pouze na dobrovolnosti, nemůže spolehlivě chránit smlouvami dotčené osoby. Z tohoto důvodu by měla být povinná pro všechny manželské páry, které se rozhodnou nabývat majetek odlišně od zákonné úpravy, tedy nikoli do společného jmění manželů.

Vzhledem ke stále většímu počtu nesezdaných soužití by úprava majetkových vztahů partnerů měla být zakotvena v právních normách tak, aby byla zaručena alespoň základní ochrana majetku partnerů. Povinné uzavírání dohod partnerů o majetkových vztazích, podmíněné společnou domácností, v níž logicky vznikají majetkové vztahy a jejich vkládání do evidence majetkových smluv by měla být povinná pro všechny partnerské vztahy. Výrazně by tak pomohla ochránit jejich majetek a nedocházelo by k situacím, kdy majetek včetně nemovitostí pořízují ze společných prostředků, ale v případě rozchodu již takto oba neuvažují a jejich majetkové vypořádání musí řešit soudy.

3.2 *Právo na informace o zdravotním stavu partnerů*

Právo na informace o zdravotním stavu pacienta, jsou upraveny zákonem,⁴⁵ který stanoví, že toto právo má:

- **pacient**
- **pacientem určená osoba**
- **osoba blízká**
- **zákonný zástupce** (u nezletilých a osob zbavených svéprávnosti)

Za běžných okolností nevznikají prakticky žádné problémy s poskytováním informací jiným osobám, vzhledem k možnosti pacienta určit takovou osobu. Avšak v situaci, kdy pacient není schopen při přijetí do lékařské péče dát souhlas zdravotnickému personálu, zákon stanoví, „jde-li o pacienta, který nemůže s ohledem na svůj zdravotní stav určit osoby, které mohou být o jeho zdravotním stavu informovány, mají právo na aktuální informace o jeho

⁴⁵ zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu

zdravotním stavu osoby blízké“.⁴⁶ Osobami blízkými se rozumí osoby příbuzné v řadě přímé, sourozenec a manžel, partner a jiné osoby v rodinném nebo jiném poměru, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní.⁴⁷

Manželé, a nyní již také registrovaní partneři mají právo na poskytnutí informací o zdravotním stavu manžela či partnera i v případě, že není schopen při přijetí do lékařské péče dát souhlas zdravotnickému personálu k jejich poskytnutí, ze zákona. V případě nesezdaných párů je situace výrazně složitější, protože partner není osobou blízkou a bez příslušného souhlasu druhého partnera není možné informace o zdravotním stavu partnera získat. Záleží pak na posouzení zdravotnického pracovníka, respektive na tom, zda druhý z partnerů bude schopen prokázat svůj vztah k pacientovi (partnerovi), např. alespoň společnými údaji v osobních dokladech.

Podle mého názoru je vhodný způsob, kterým lze předejít riziku neposkytnutí požadovaných informací, například sepsání písemné dohody s ověřenými podpisy, ve které si vzájemně vysloví souhlas s poskytováním informací o jejich zdravotním stavu, případně nahlížení do zdravotní dokumentace. Jako dostatečný důkaz by mohla sloužit například také informace o souhlasu a určení osoby ve zdravotní dokumentaci pacienta u praktického lékaře, kterou by bylo možné následně ověřit.

3.3 *Senioři a majetek, dědění mezi partnery*

Opomíjenou skupinou lidí, které mohou majetkové problémy z ukončeného vztahu postihnout, jsou také senioři. Je obecně známo, že osamělí lidé ve stáří často hledají někoho, s kým by mohli sdílet „podzim“ života a za tímto účelem dochází nebo může docházet k majetkovému propojení obou partnerů, kdy je pořizován pouze jedním z nich, ale s přispěním druhého a v případě nemovitostí je vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí také pouze na jednoho z nich. Rizika spojená s neexistencí dohody o majetkových vztazích a jeho majetkovém vypořádání pro případ ukončení jejich vztahu mohou být v případě seniorů doslova existenční, především s ohledem na jejich věk.

⁴⁶ § 67b zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu

⁴⁷ srv. § 116 zákona č. 40/1964 sb., občanský zákoník

Tím největším rizikem nejsou případy, kdy partneři svůj vztah vzájemně ukončí, zde jsou rizika shodná s ostatními nesezdanými páry a sepsání majetkové smlouvy je tedy přinejmenším vhodné. U seniorů je však podstatně vyšší riziko spočívající v možném úmrtí a s ohledem na tuto skutečnost je tak více ohrožen i majetek pozůstalého partnera.

V případě úmrtí jednoho z partnerů, nejen seniorů, nastává situace, kdy je majetek zemřelého (zůstavitele) předmětem dědického řízení. V rámci dědického řízení lze dědit ze závěti, ze zákona nebo z obou důvodů. Dědění ze závěti je možné za předpokladu, že zůstavitel po sobě závěť zanechal a byla sepsána stanoveným způsobem.

Sepsání závěti má přednost před děděním ze zákona, a tak závěť poskytuje určitou formu zajištění majetkové ochrany pozůstalého partnera, pokud nebudou mít sepsanou dohodu o jejich majetkových vztazích. Dědění ze závěti má však jedno omezení v podobě neopomenutelných dědiců, kterými jsou potomci zůstavitele. Ty z dědického řízení nelze vyloučit ani prostřednictvím sepsané závěti. Zákon dále u neopomenutelných dědiců rozlišuje, zda jde o zletilého, nebo nezletilého potomka. Nezletilý má v rámci dědictví nárok na celý podíl, který by mu náležel v případě dědění ze zákona a zletilý potomek má nárok na $\frac{1}{2}$ zákonného nároku dědického podílu. Pakliže tomu sepsaná závěť odporuje, stává se v této části neplatnou a v rámci dědického řízení musí být vypořádáni i neopomenutelní dědici.

Sepsání závěti může sloužit také jako odraz vztahů mezi rodiči a jejich dětmi, a tím změnit rozsah dědického nároku ve prospěch nebo neprospěch potomků.

Způsoby sepsání a náležitosti závěti jsou stanoveny občanským zákoníkem. Závěť může být sepsána

- vlastní rukou – musí být vlastnoručně podepsaná, jinak je neplatná
- jinou písemnou formou za účasti svědků – je nutná účast dvou svědků, kteří spolupodepisují sepsanou závěť
- formou notářského zápisu

Pokud však partneři závěť ani dohodu o majetkových vztazích nemají, přichází v případě smrti jednoho z nich na řadu institut dědění ze zákona a v takovém případě má pozůstalý partner výrazně nevýhodnější postavení.

Při dědění ze zákona se postupuje v pořadí od první dědické skupiny a dědici jsou rozděleni do čtyř dědických skupin⁴⁸

1. zůstavitelovy děti a manžel a registrovaný partner – každý z nich stejným dílem
2. pokud nedědí zůstavitelovi potomci, dědí manžel nebo registrovaný partner, zůstavitelovi rodiče a ti, kteří s ním žili se zůstavitelem ve společné domácnosti po dobu nejméně jednoho roku před jeho smrtí a pečovali o společnou domácnost nebo byli odkázáni výživou na zůstavitele – dědici této skupiny dědí stejným dílem, manžel nebo registrovaný partner vždy nejméně polovinu
3. pokud nedědí manžel, registrovaný partner ani žádný z rodičů, dědí v této skupině stejným dílem zůstavitelovi sourozenci a ti, kteří žili se zůstavitelem ve společné domácnosti po dobu nejméně jednoho roku před jeho smrtí a pečovali o společnou domácnost nebo byli odkázáni výživou na zůstavitele; pokud nedědí některý ze sourozenců, dědický podíl nabývají jeho děti stejným dílem
4. v případě, že nedědí žádný dědic třetí dědické skupiny, ve čtvrté dědické skupině dědí stejným dílem prarodiče a nedědí-li žádný z nich, dědí jejich děti také stejným dílem

Z výše uvedeného vyplývá, že partner se řadí do druhé, případně třetí dědické skupiny v závislosti na existenci či neexistenci dědiců předchozí dědické skupiny.

⁴⁸ srv. § 473 a následující zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Zděděný majetek pak podléhá dědické dani v závislosti na tom, o jakou dědickou skupinu se jedná. Zatímco dědici prvních dvou dědických skupin jsou od dědické daně osvobozeni, majetek dědiců ve třetí dědické skupině podléhá dani.⁴⁹

⁴⁹ srv. § 19 zákona č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí

ZÁVĚR

Ve své práci jsem se snažil poukázat na základní rozdíly mezi jednotlivými formami partnerských soužití ve spojení s majetkovými vztahy. V životě každého člověka alespoň jednou nastane okamžik, kdy bude postaven před otázku, jakým směrem na cestě životem se vydat a jakou formu partnerského soužití zvolit. Jde především o to, aby každý byl schopen důkladně zvážit svou volbu žít v manželském nebo jiném partnerském svazku.

Základní rozdíl, který jednoznačně hovoří ve prospěch manželství oproti nesezdaným párům, je jistě fakt, že institut manželství je upraven právními předpisy, které jasně vymezují podmínky vzniku manželského vztahu, jeho formu, vymezují práva a povinnosti obou manželů a jejich vzájemné postavení ve vztahu. Na rozdíl od ostatních partnerských vztahů je také chráněn majetek obou manželů, a to institutem společného jmění manželů, do kterého vstupuje veškerý majetek nabytý manželi za dobu trvání manželství a jeho vznik je vázán na okamžik uzavření manželství. Institut společného jmění manželů tak velmi výrazným způsobem pomáhá řešit případné majetkové neshody a chrání majetková práva obou manželů, která mají v tomto případě oba manželé stejná, bez rozdílu.

V ostatních partnerských vztazích je naopak nutná především osobní iniciativa ve smyslu nutného uzavření písemných smluv s jasně definovanými podmínkami a vymezenými pravidly v oblasti zajištění a ochrany majetku každého z partnerů tak, aby v budoucnu nedošlo k částečnému nebo úplnému popření vlastnického práva k nabytým věcem nebo nemovitostem některého z partnerů. Na rozdíl od manželství pořizovaný majetek nevstupuje do společného jmění, ale nejčastěji vstupuje do podílového spoluvlastnictví, protože ho partneři obvykle pořizují ze společných finančních prostředků. Podílové spoluvlastnictví neznámá, že každý z partnerů vlastní určitou část nabytého majetku, se kterou může samostatně nakládat, ale vždy označuje míru, jakou se oba partneři podílejí na právech a povinnostech vyplývajících z podílového spoluvlastnictví společně nabytého majetku. Výši podílu si mohou partneři smluvně dohodnout, a pokud tak neučiní, platí, že podíly obou partnerů jsou stejné. Jestliže ale žádná dohoda týkající se nabývání vlastnictví k pořizovanému majetku mezi partnery není, nabývá každý z partnerů majetek do svého

výlučného vlastnictví. V okamžiku zániku vztahu pak může nastat problém spočívající v prokazování vlastnictví ke konkrétním věcem. Ani investice do majetku druhého z partnerů nejsou bez rizika. Pokud jde o věc, která je ve vlastnictví pouze jednoho z partnerů a na její pořízení byly použity také finanční prostředky druhého partnera, ten má nárok na náhradu pouze do výše jím vložené investice, bez ohledu na její případné zhodnocení. Navíc se takto investované finanční prostředky promlčují ve dvouleté subjektivní lhůtě a totéž se týká investice do nemovitosti.

Každý z uvedených vztahů má svoje nesporné výhody i nevýhody, záleží ovšem na úhlu pohledu a prioritách každého z nás. To, co někteří považují za výhodu, mohou jiní vnímat naopak jako nevýhodu. Důvodem těch, kteří upřednostňují nesezdané soužití před manželstvím je především skutečnost, že svůj vztah vnímají jako méně závazný a z tohoto důvodu ho volí. Stejně ale většinou přistupují také k vzájemnému majetkovému vztahu, který mezi partnery dříve či později logicky vzniká. Pokud bych však měl vyjádřit nejzákladnější výhody soužití v nesezdaném vztahu a manželství v jejich vzájemném porovnání, jsou to podle mého názoru následující:

Výhody nesezdaného soužití

- odpadá rozvodové řízení
- nevázanost vztahu – možnost kdykoli ze vztahu odejít
- souběžné pobírání sociálních dávek – uzavřením manželství nárok zaniká (např. vdovský nebo vdovecký důchod)
- možné posuzování jednoho partnerů jako samoživitele – není v souladu se zákonem, avšak takové případy jsou

Výhody manželství

- uzavřením manželství vzniká majetkové společenství (společné jmění manželů) a manželé nabývají majetek stejným dílem bez ohledu na výši vložené investice každého z manželů

- zákonná úprava
- dědění v první dědické skupině
- právo na informace o zdravotním stavu
- častěji pevnější forma vztahu díky rozvodové bariéře
- společné příjmení (týká se především dětí)
- zastupování v běžných záležitostech
- vdovský, vdovecký důchod

Přestože uvedený výčet výhod, který vystihuje pouze ty nejzákladnější a svědčí jednoznačně ve prospěch manželství, nelze přijmout tvrzení, že vztah druhá a družky je spojen pouze s problémy. Pokud někdo upřednostňuje nesezdané soužití i přes výhody vyplývající z uzavření manželství, neznámá to nutně, že jejich vztah bude pouze krátkodobý a z hlediska dlouhodobosti jeho trvání není o mnoho rizikovější oproti manželství, jehož uzavření tuto záruku samozřejmě neposkytuje. Jde v podstatě o to, aby v případě volby nesezdaného soužití bylo oběma pamatováno především na dohodu týkající se majetkových vztahů partnerů.

Důvodů, které vedou k volbě nesezdaného soužití, může být mnoho, to však nevylučuje možnost uzavření manželství v budoucnu. Navíc je možné prostřednictvím dohod, plných mocí apod. některá znevýhodnění ve srovnání s manželstvím spolehlivě vyvážit. Představují sice jistou administrativní a finanční zátěž, ale při uvědomění si, jakým problémům lze předejít, stojí jistě za to. Asi nejvýznamnější, nebo jednou z nejvíce zásadních oblastí, jsou majetkové vztahy. Majetkovou dohodu já osobně považuji za naprostou nutnost. Jakákoli představa o spravedlivém a objektivním majetkovém vypořádání bez předchozí uzavřené smlouvy je po rozchodu téměř vyloučena a může nastat situace, kdy se druhý z partnerů ocitne téměř bez prostředků. V lepším případě mu zůstane pouze nepatrná část toho, na čem se v dobré víře a mylném přesvědčení o tom, že partneři jsou schopni se bez větších obtíží dohodnout, podílel.

I přesto, že v případě neshod řeší spory o majetek soud na návrh jednoho z partnerů, zodpovědným a uváženým přístupem lze mnoha problémům majetkových vztahů předejít.

POUŽITÁ LITERATURA

Knihy a časopisy

1. Francová, M., Dvořáková Záborská J.: *Rozvody, rozchody a zánik partnerství*. První vydání. Praha: ASPI, 2008. Počet stran 256. ISBN 978-80-7357-350-8
2. zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
3. zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
4. zákon č. 94/1963 Sb., o rodině
5. zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů
6. Štěpánková, S.: *Společné jmění manželů a podnikání*. První vydání. Brno: Computer Press, 2006. Počet stran 215. ISBN 80-251-1161-X
7. Hrušková, M.: *Rodinné právo v aplikační praxi*. Vydání první Plzeň, C. H. Beck, 2000. Počet stran 41. ISBN 80-7179-203-4
8. Novák, T., Průchová, B.: *Předrozvodové a rozvodové poradenství*. První vydání. Praha: Grada Publishing, 2007. Počet stran 144. ISBN 978-80-247-1449-3
9. Otis Cour, L.: *Rozkoš a láska*. První vydání. Praha: Nakladatelství Vyšehrad, 2002. Počet stran 184. ISBN 80-7021-542-9
10. deník Právo ze dne 20. listopadu, ročník 18/č.272
11. Choděra, O.: *Partnerství, manželství a paragrafy*. První vydání. Praha: Grada Publishing, 2002. Počet stran 107. ISBN 80-247-0217-7
12. Bakalář, E., et. al.: *Rozvodová tematika a moderní psychologie*. První vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2006. Počet stran 124. ISBN 80-246-1089-2
13. zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)

14. zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí

Elektronické zdroje

1. Teologická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích
Dostupné z: < <http://www2.tf.jcu.cz/~kasny/book4m/hist.htm> >
2. Registrované partnerství
Dostupné z: < <http://www.partnerstvi.cz/rp-uvod/> >
3. Diskriminace.cz
Dostupné z: < <http://www.diskriminace.cz/do-uvod/> >
4. Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR
Dostupné z: < <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw> >
5. Justice.cz
Dostupné z: < <http://portal.justice.cz/uvod/justice.aspx> >
6. 004.CZ - 004.CZ
Dostupné z: < <http://004.cz/> >
7. Epravo.cz
Dostupné z: < <http://www.epravo.cz/> >

PŘÍLOHY

1. Smlouva o zúžení zákonem stanoveného rozsahu společného jmění manželů
2. Smlouva o zúžení budoucího zákonem stanoveného rozsahu společného jmění manželů
3. Smlouva o výhradě vzniku společného jmění manželů ke dni zániku manželství
4. Smlouva o výhradě vzniku budoucího společného jmění manželů ke dni zániku manželství
5. Smlouva o budoucích majetkoprávních vztazích druha a družky

SMLOUVA O ZÚŽENÍ SJM

NZ 000/2006

N 000/2006

Notářský zápis

Smlouva o zúžení zákonem stanoveného rozsahu společného jmění manželů

Dnešního dne 1.6.2006 se do notářské kanceláře JUDr. Martina Černého, notáře v Brně se sídlem Černého 15, 615 00 Brno, dostavili níže uvedení manželé, aby přede mnou ve formě notářského zápisu učinili právní úkon obsahující tuto smlouvu o zúžení zákonem stanoveného rozsahu společného jmění manželů podle § 143a odst. 1 občanského zákoníku:

manželé Jana Bílá, r.č. 555115/5005
 a
 Jan Bílý, r.č. 550115/0550
 oba trvale bytem Bílá 15, 615 00 Brno

I.

Manželé prohlašují, že uzavřeli dne 15.6.2005 manželství na Starobrněnské radnici v Brně. Toto manželství dosud trvá a manželé prohlašují, že ohledně jejich společného jmění není uzavřena žádná ze smluv podle § 143a občanského zákoníku.

II.

Manželé se dohodli na zúžení zákonem stanoveného rozsahu jejich společného jmění takto:

Do výlučného vlastnictví každého z manželů připadnou:

- a) nemovitosti, které nabude některý z manželů po uzavření této smlouvy, i když by podle ustanovení § 143 občanského zákoníku náležely do společného jmění manželů
- b) výnosy, užitky a přírůstky nemovitých věcí, které budou podle písm. a) výlučným vlastnictvím každého z manželů po uzavření této smlouvy
- c) příjmy z podnikatelské činnosti, na které vznikne nárok některému z manželů po uzavření této smlouvy. Těmito příjmy se rozumí zejména příjmy z podnikatelské činnosti na základě živnostenského nebo jiného podnikatelského oprávnění, podíl na

⁵⁰ Štěpánová, S.: *Společné jmění manželů a podnikání – vzory smluv a ostatních písemností* [CD-ROM]. První vydání. Brno: Komputer Press, 2006

zisku společníka obchodní společnosti nebo družstva nebo podíl na zisku tichého společníka na základě smlouvy o tichém společenství.

- d) movité věci nabyté jedním z manželů pro potřeby podnikatelské činnosti po uzavření této smlouvy.

III.

Tato smlouva se netýká věcí a příjmů nabytých některým z manželů do společného jmění manželů do 1.6.2006. Manželé prohlašují, že k dnešnímu dni nemají ve společném jmění žádnou nemovitost a žádný z manželů není podnikatelem na základě živnostenského nebo jiného podnikatelského oprávnění, žádný z manželů není společníkem obchodní společnosti nebo družstva a žádný z manželů není tichým společníkem na základě smlouvy o tichém společenství.

Manželé si jsou vědomi skutečnosti, že podle § 143a odst. 4 občanského zákoníku se mohou na tuto smlouvu odvolat vůči třetí osobě jen jestliže je jí tato smlouva známa.

IV.

Tento notářský zápis se vyhotovuje ve čtyřech stejnopisech, po dvou stejnopisech pro každého z manželů.

V.

O tom byl tento notářský zápis na základě návrhu manželů mnou sepsán, přítomným manželům mnou přečten, jimi poté schválen a podepsán. Pak jsem tento notářský zápis podepsal i já, notář, a opatřil otiskem svého kulatého úředního razítka.

Totožnost přítomných manželů mně byla prokázána jejich platnými občanskými průkazy a oba manželé prohlašují, že jsou plně způsobilí k právním úkonům.

.....
JUDr. Martin Černý

.....
Jan Bílý

.....
Jana Bílá

SMLOUVA O ZÚŽENÍ BUDOUCÍHO SJM

NZ 000/2006

N 000/2006

Notářský zápis

Smlouva o zúžení budoucího zákonem stanoveného rozsahu společného jmění manželů

Dnešního dne 1.6.2006 se do notářské kanceláře JUDr. Martina Černého, notáře v Brně se sídlem Černého 15, 615 00 Brno, dostavili níže uvedení snoubenci, aby přede mnou ve formě notářského zápisu učinili právní úkon obsahující tuto smlouvu o zúžení budoucího zákonem stanoveného rozsahu společného jmění manželů podle § 143a odst. 1 a 3 občanského zákoníku:

snoubenci Jana Bílá, r.č. 555115/5005
 a
 Jan Bílý, r.č. 550115/0550
 oba trvale bytem Bílá 15, 615 00 Brno

I.

Snoubenci prohlašují, že chtějí uzavřít dne 15.6.2005 manželství na Starobrněnské radnici v Brně. Současně snoubenci prohlašují, že neuzavřeli žádnou jinou smlouvu ohledně budoucího společného jmění manželů podle § 143 odst. 1 a 3 občanského zákoníku.

II.

Snoubenci se dohodli na zúžení budoucího zákonem stanoveného rozsahu jejich společného jmění takto:

Do výlučného vlastnictví každého ze snoubenců připadnou:

- a) nemovitosti, které nabude některý ze snoubenců po uzavření manželství, i když by podle ustanovení § 143 občanského zákoníku náležely do společného jmění manželů
- b) výnosy, užitky a přírůstky nemovitých věcí, které budou podle písm. a) výlučným vlastnictvím každého ze snoubenců po uzavření manželství
- c) příjmy z podnikatelské činnosti, na které vznikne nárok některému ze snoubenců po uzavření manželství. Těmito příjmy se rozumí zejména příjmy z podnikatelské

⁵¹ Štěpánová, S.: *Společné jmění manželů a podnikání – vzory smluv a ostatních písemností* [CD-ROM]. První vydání. Brno: Komputer Press, 2006

činnosti na základě živnostenského nebo jiného podnikatelského oprávnění, podíl na zisku společníka obchodní společnosti nebo družstva nebo podíl na zisku tichého společníka na základě smlouvy o tichém společenství.

- d) movité věci nabyté jedním ze snoubenců pro potřeby podnikatelské činnosti po uzavření manželství

III.

Snoubenci si jsou vědomi skutečnosti, že tato smlouva nabude účinnosti až uzavřením manželství.

Snoubenci si jsou vědomi skutečnosti, že podle § 143a odst. 4 občanského zákoníku se mohou na tuto smlouvu odvolat vůči třetí osobě jen jestliže je tato smlouva platná a účinná a jestliže je třetí osobě tato smlouva známa.

IV.

Tento notářský zápis se vyhotovuje ve čtyřech stejnopisech, po dvou stejnopisech pro každého ze snoubenců.

V.

O tom byl tento notářský zápis na základě návrhu snoubenců mnou sepsán, přítomným snoubencům mnou přečten, jimi poté schválen a podepsán. Pak jsem tento notářský zápis podepsal i já, notář, a opatřil otiskem svého kulatého úředního razítka.

Totožnost přítomných snoubenců mně byla prokázána jejich platnými občanskými průkazy a oba snoubenci prohlašují, že jsou plně způsobilí k právním úkonům.

.....
JUDr. Martin Černý

.....
Jan Bílý

.....
Jana Bílá

SMLOUVA O VÝHRADĚ VZNIKU SJM KE DNI ZÁNIKU MANŽELSTVÍ

NZ 000/2006

N 000/2006

Notářský zápis

Smlouva o výhradě vzniku společného jmění manželů ke dni zániku manželství

Dnešního dne 1.6.2006 se do notářské kanceláře JUDr. Martina Černého, notáře v Brně se sídlem Černého 15, 615 00 Brno, dostavili níže uvedení manželé, aby přede mnou ve formě notářského zápisu učinili právní úkon obsahující tuto smlouvu o výhradě vzniku společného jmění manželů ke dni zániku manželství podle § 143a odst. 2 občanského zákoníku:

manželé Jana Bílá, r.č. 555115/5005
 a
 Jan Bílý, r.č. 550115/0550
 oba trvale bytem Bílá 15, 615 00 Brno

I.

Manželé prohlašují, že uzavřeli dne 15.6.2005 manželství na Starobrněnské radnici v Brně. Toto manželství dosud trvá a manželé prohlašují, že ohledně jejich společného jmění není uzavřena žádná ze smluv podle § 143a občanského zákoníku.

II.

Manželé si vyhrazují vznik společného jmění manželů ke dni zániku jejich manželství, pokud nepůjde o jednotlivé věci tvořící obvyklé vybavení společné domácnosti, za které, zejména vzhledem k ekonomické situaci rodiny, považují věci do částky 15.000,- Kč za každou jednotlivou věc nebo do částky 30.000,- Kč v případě souboru věcí, které tvoří obvyklé zařízení domácnosti.

K dnešnímu dni obvyklé vybavení domácnosti tvoří:

- a) kuchyně: - jídelní stůl a 4 židle
 - lednice zn. CALEX
 - kombinovaný sporák se sklokeramickou deskou zn. MORA

⁵² Štěpánová, S.: *Společné jmění manželů a podnikání – vzory smluv a ostatních písemností* [CD-ROM]. První vydání. Brno: Komputer Press, 2006

- mikrovlnná trouba zn. WHIRLPOOL
- kuchyňská linka

- b) obývací pokoj:
- obývací stěna
 - sedací souprava 3+2+1
 - konferenční stolek
 - televize zn. PANASONIC
 - DVD rekordér zn. PANASONIC
 - koberec

- c) ložnice:
- manželská postel
 - šatní skříň 2 ks
 - koberec

- d) koupelna:
- pračka WHIRLPOOL
 - sušička WHIRLPOOL

III.

Manželé prohlašují, že do dnešního dne nenabyli do společného jmění manželů žádnou nemovitost ani movitou věc jinou než obvyklé vybavení domácnosti.

Manželé si jsou vědomi skutečnosti, že podle § 143a odst. 4 občanského zákoníku se mohou na tuto smlouvu odvolat vůči třetí osobě jen jestliže je jí tato smlouva známa.

IV.

Tento notářský zápis se vyhotovuje ve čtyřech stejnopisech, po dvou stejnopisech pro každého z manželů.

V.

O tom byl tento notářský zápis na základě návrhu manželů mnou sepsán, přítomným manželům mnou přečten, jimi poté schválen a podepsán. Pak jsem tento notářský zápis podepsal i já, notář, a opatřil otiskem svého kulatého úředního razítka.

Totožnost přítomných manželů mně byla prokázána jejich platnými občanskými průkazy a oba manželé prohlašují, že jsou plně způsobilí k právním úkonům.

.....
JUDr. Martin Černý

.....
Jan Bílý

.....
Jana Bílá

SMLOUVA O VÝHRADĚ VZNIKU BUDOUCÍHO SPOLEČNÉHO JMĚNÍ MANŽELŮ KE DNI ZÁNIKU MANŽELSTVÍ

NZ 000/2006

N 000/2006

Notářský zápis

Smlouva o výhradě vzniku budoucího společného jmění manželů ke dni zániku manželství

Dnešního dne 1.6.2006 se do notářské kanceláře JUDr. Martina Černého, notáře v Brně se sídlem Černého 15, 615 00 Brno, dostavili níže uvedení snoubenci, aby přede mnou ve formě notářského zápisu učinili právní úkon obsahující tuto smlouvu o výhradě vzniku budoucího společného jmění manželů ke dni zániku manželství podle § 143a odst. 2 a 3 občanského zákoníku:

snoubenci Jana Bílá, r.č. 555115/5005
 a
 Jan Bílý, r.č. 550115/0550
 oba trvale bytem Bílá 15, 615 00 Brno

I.

Snoubenci prohlašují, že chtějí uzavřít dne 15.6.2005 manželství na Starobrněnské radnici v Brně. Současně snoubenci prohlašují, že neuzavřeli žádnou jinou smlouvu ohledně budoucího společného jmění manželů podle § 143 odst. 2 a 3 občanského zákoníku.

II.

Snoubenci si vyhrazují vznik budoucího společného jmění manželů ke dni zániku jejich manželství, pokud nepůjde o jednotlivé věci tvořící obvyklé vybavení společné domácnosti, za které, zejména vzhledem k ekonomické situaci rodiny, považují věci do částky 15.000,- Kč za každou jednotlivou věc nebo do částky 30.000,- Kč v případě souboru věcí, které tvoří obvyklé zařízení domácnosti.

⁵³ Štěpánová, S.: *Společné jmění manželů a podnikání – vzory smluv a ostatních písemností* [CD-ROM]. První vydání. Brno: Komputer Press, 2006

III.

Snoubenci si jsou vědomi skutečnosti, že tato smlouva nabude účinnosti až uzavřením manželství.

Snoubenci si jsou vědomi skutečnosti, že podle § 143a odst. 4 občanského zákoníku se mohou na tuto smlouvu odvolat vůči třetí osobě jen jestliže je tato smlouva platná a účinná a jestliže je třetí osobě tato smlouva známa.

IV.

Tento notářský zápis se vyhotovuje ve čtyřech stejnopisech, po dvou stejnopisech pro každého ze snoubenců.

V.

O tom byl tento notářský zápis na základě návrhu snoubenců mnou sepsán, přítomným snoubencům mnou přečten, jimi poté schválen a podepsán. Pak jsem tento notářský zápis podepsal i já, notář, a opatřil otiskem svého kulatého úředního razítka.

Totožnost přítomných snoubenců mně byla prokázána jejich platnými občanskými průkazy a oba snoubenci prohlašují, že jsou plně způsobilí k právním úkonům.

.....
JUDr. Martin Černý

.....
Jan Bílý

.....
Jana Bílá

Smlouva o budoucích majetkoprávních vztazích druha a družky

Jméno a příjmení druha, datum narození

trvale bytem (dále jen „druh“)

a

Jméno a příjmení družky, datum narození

trvale bytem (dále jen „družka“)

(druh a družka společně dále jen „účastníci smlouvy“)

**uzavřeli dne (*den, měsíc, rok*) smlouvu o budoucích vzájemných
majetkových vztazích druha a družky**

I.

Nabývání vlastnictví

Účastníci smlouvy se dohodli, že od okamžiku uzavření smlouvy stvrzeného svým podpisem po dobu trvání této smlouvy, budou společně pořizovat movitý i nemovitý majetek do podílového spoluvlastnictví, přičemž podíly obou účastníků smlouvy budou stejné. V případě pořizované nemovitosti bude součástí návrhu na vklad vlastnického práva do Katastru nemovitostí také ověřená kopie této smlouvy. Výjimkou z podílového spoluvlastnictví je majetek uvedený v článku II. této smlouvy.

II.

Vymezení výlučného vlastnictví

Ve výlučném vlastnictví každého z účastníků smlouvy zůstává majetek nabytý v době před uzavřením této smlouvy. Totéž platí i v případě majetku nabytého za trvání této smlouvy za majetek náležející do výlučného vlastnictví (dle první věty).

V konkrétních případech se mohou účastníci smlouvy dohodnout smlouvou uzavřenou písemně na jiném uspořádání.

III.

Vzájemné zastupování

Ve věcech pořízení společného majetku se mohou účastníci smlouvy vzájemně zastupovat, a to v případě pořízení společného majetku v pořizovací hodnotě do Kč, týkajícího se obvyklého vybavení a zařízení bytu. Ve věcech pořizování společného majetku nad uvedenou částku pořizovací hodnoty rozhodují účastníci smlouvy společně, přičemž důkazem společného rozhodnutí budou jejich vlastnoruční podpisy na obchodních dokladech k pořizovanému majetku.

IV.

Závazky vzniklé v době trvání smlouvy

Závazky, které vzniknou v době trvání smlouvy v souladu se zněním smlouvy oběma účastníkům smlouvy, jsou povinni splnit oba společně a nerozdílně. V ostatních případech za splnění závazku odpovídá v plné výši pouze ten účastník smlouvy, kterému závazek vznikl. Toto platí i pro výkon exekuce.

V.

Ukončení smlouvy a majetkové vypořádání

Smlouva je uzavřena na dobu neurčitou. Každý z účastníků smlouvy má právo její platnost kdykoli jednostranným úkonem ukončit, a to písemnou formou k rukám druhého účastníka smlouvy.

VI.

Závěrečná stanovení

Pokud v této smlouvě není stanoveno jinak, řídí se právní vztahy z ní vyplývající příslušnými ustanoveními občanského zákoníku a platnými obecně závaznými právními předpisy. Smlouva je sepsána ve dvou vyhotoveních, přičemž každý z účastníků smlouvy obdrží po jednom. Tuto smlouvu je možné měnit či doplňovat jen písemnými oboustranně odsouhlasenými dodatky. Účastníci smlouvy prohlašují, že si text smlouvy důkladně přečetli, s obsahem souhlasí a že tato smlouva byla uzavřena podle jejich skutečné, svobodné a vážné vůle a na důkaz toho pod ní připojují své podpisy.

Místo a datum

Podpisy účastníků smlouvy

.....